

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio. 44103. Telephone: 431-6344

XLIX

Liepa — July 17, 1964

Nr. 82

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

ASMENYBĖ POLITIKOJE

PO GOLDWATERIO TRIUMFO SAN FRANCISCO KONVENCIJOJE 'LIBERALŲ' ŽURNALISTAI NUKREIPĖ SAVO PLUNKSNAS PRIEŠ JO GALVOSENĄ UŽSIENIO POLITIKOS REIKALUOSE — GIRDI, JIS VISISKAS NENUSIMANĖLIS. — TAČIAU NĖ VIENAS ŽMOGUS NEGALI NUMATYTI BŪSIMŲ ĮVYKIŲ IR DAUG 'NEIŠMANĖLIŲ' PASIRODĖ GUDRESNIAIS UŽ VISKĄ ŽINANČIUS.

Vytautas Meškauskas

Praeitame numeryje aiškino mės užsienio politikos problemas, paminėdami dvi pažįstas: viena jų teigia, kad komunizmas yra priešas, kurį pagal galimybes reikėtų sunaikinti -- antroji norėtų Sovietų Sąjungą paversti JAV partneriu pasaulio valdymui. Senatorius Goldwateris, kaip žinia, yra pirmosios pažįstos šalininkas. Už tat, kai tik paaiškėjo, kad jo šalininkai sudaro daugumą respublikonų konvencijoje, "liberalūs" žurnalistai, kurie iki to laiko aiškino, kad Goldwateris neturi galimybių laimėti respublikonų nominaciją, dabar nukreipė savo plunksnų smailius prieš jį asmeniškai. Toliausiai nuėjo Joe Alsopas, teigdamas, kad Goldwateris taip nieko nenusimano, kad jo kampanijos vedėjai jam uždraudė iki konvencijos kalbėti. Bet jis vis dėlto nepaklausė ir išsižijojo "Spiegelui", kuriam pripasakojo visokių nesąmonių.

Ir James Reston cituoja iš Spiegelio Goldwaterio pareiškimą, kad dabartinė (tampa pasaulyje yra "kova tarp bedievių ir tikinčiųjų į Dievą... tarp vergijos ir laisvės". Reston aiškina, kad su tokia filosofija galima susilaikyti pasisiekimo konvencijos salėje, tačiau netoli nuvažiuos užsienio politikos laukuose. Pvz., tokia pasaulėžiūra galinti sutalkinti sovietus su Kinija. Esą daugelis tarptautinės politikos žinovų, kurie tam reikalui pašventė visą savo gyvenimą, galvoja, kad senatoriaus karingas nusistatymas prieš komunizmą gali turėti visai priešingų, negu jis norėtų, rezultatų.

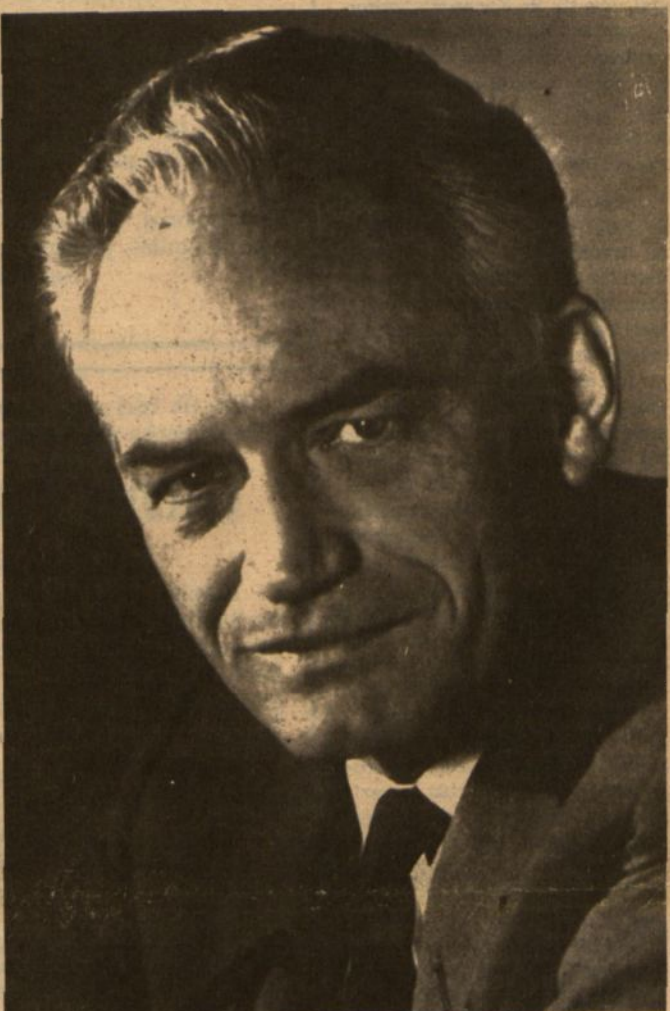
David Lawrance tačiau aiškina, kad normaliai visi prezidentai ateina į tą aukščiausią postą pasirodę jiems atitekusiom pareigom. Turį praeiti pora metų, kad apsipratus su uždėta ataskomybe, ir Eisenhoweris turėjo mokytis, ir Kennedy. Pastarasis iki mirties apgalestavo savo sprendimus kubiečių "Kiaulių įlankos" invazijos metu. Prezidentas turi daug patarėjų, tačiau galutinis žodis priklauso jam. Sunku pasakyti, kokia bus situacija ir viskas, ką rinkėjai gali padaryti, yra pasisakyti už tokį asmenį, kuris turi normalų protą (common sense) ir yra garbingas.

Clare Boothe Luce, Goldwaterio šalininkė, (kurios vyras, Tíme ir Life leidėjas, tačiau būkštauja, kad Goldwateris respublikonų partiją pavers por daug 'provinciškai'), primena, jog tas pats Lippmannas prieš 1932 m. rinkimus rašė, kad Franklinas D. Rooseveltas visai netinkamas būti prezidentu, o britai iki pat karo su vokiečiais pradžios židūrė jo į W. Churchillį kaip į egoistą, paviršutiniško galvojimo ir pavojingą žmogų.

Nors Lippmannas vėliau pakeitė savo nuomonę apie Rooseveltą, tas žmogus iš tikro paliko sunkų palikimą savo įpėdiniams -- jis užaugino būsimą priešą amerikiečiams -- sovietus. Jei Rooseveltas daugiau būtų galvojęs, išleidamas iš siauro nacionalinio Amerikos intereso taško, jis tikrai būtų geriau padaręs, negu svaiojęs apie Jungtinį Pasaulį -- Washingtono ir Maskvos priežiūroje. Jo įpėdinis Trummanas, apie kurį buvo sakoma, kad jis negalėsias laimėti rinkimų, pasirodė visai blaiviaus galvojimo žmogus, kuris atitaisė kai kurias Roosevelto klaidas. Pagaliau ir dabartinis prezidentas Johnsonas turėjo labai miglotą supratimą apie užsienio politi-

tikas, jis iki šiol parodė labai daug apsukrumo vidaus politikoje.

Dar kartą reikia priminti, kad užsienio politikoje didelį vaidmenį vaidina atsitiktinumas. Anot Max Frankel -- "Foreign Policy Isn't Made -- It Happens". Užtat, turint galvoje praelties patyrimą, iš tiesų verta sutikti su David Lawrance, jog svarbu, kad prezidentas turėtų "common sense" ir būtų garbingas. O dėl to,

Senatorius Barry Goldwateris buvo išrinktas respublikonų kandidatu į JAV prezidentus, pirmame balsavime lengvai susirinkęs 883 balsus (kad laimėti, reikalingi 855 balsai). Gub. Scrantonas surinko 214 balsų.

Gub. Scrantonas, dar besibaigiant rinkimams, pasirodė kalbėtojų tribūnoje, pasveikino laimėtoją ir kvietė respublikonus vieningai kovoti už laimėjimą lapkričio mėn. rinkimuose ir pasidėti perbalsuoti už Goldwaterį, išrenkant jį vienbalsiai.

Telefonu pirmasis B. Goldwaterį pasveikino gub. N. Rockefelleris.

kos reikalus. Jo pokštai, kaip kupranugario varovo atsikvėtimas iš Pakistano ir pieštukų dailinimas Olandijos gatvėse, nepadarė labai stipraus įspūdžio pasauliui. Užsienyje ir dabar jį žiūtrima nerodant per daug simpatijos, nors, kaip praktiškas poli-

kad toks Goldwateris yra staigus -- tebūnie tai Kremliaus rūpesčiu. Jei Chruščiovas nebūtų manęs, kad J. F. Kennedy yra "minkštas" -- jis nebūtų pradėjęs nei Kubos avantūros, nei aptvėręs Vakarų Berlyno savo 'gėdos' tvora!

Rumunai klausia ką daryti?

Chruščiovui tik ką spėjus sugrįžti iš kelionės po Skandinaviją, jį pasitiko piktesnis svečias už sutiktus piktus skandinavus. Tai Rumunijos 'premieras' Maurer, kurio savaitę laiko užtrukęs vizitas Maskvoje ne tik nesuartinio abiejų nuomonių, bet priartino prie labai galimo santykių nutraukimo.

Chruščiovas tikėjosi, kad nuolaidos, paaukotos Rumunijos didesnio savarankiškumo labui, pasitarnaus jo kovoje su Pekinu ir Bukarešto vyriausybė sutiks su konferencija, kurioje R. Kinijos komunistai būtų išmesti iš 'raudonosios brolijos' eilė. Atsitiko kaip tik priešingai. Maureris atsivežė visą eilę skundų, kurių tarpe ir teritoriniai reikalavimai -- atitaisyti Stalino laikais padarytą skriaudą nusavinant visą Besarabiją. Kas be ko, dar vizito metu buvo paskelbta, kad Rumunija numato padidinti savo žiobalo eksportą į R. Kiniją ir išplėsti technikinį bei mokslinį bendradarbiavimą.

Aišku, kad tai buvo politinis antausis Chruščiovui, vis tebe galvojančiam, kaip susigrąžinti Rumuniją į Maskvą reikalingas vėžes. Ir taip su morka ožkos

neprisivilojus, reikia bandyti su laida. Sovietinis ambasadorius Bukarešte buvo įpareigotas priminti purkštaujantiems rumunams, kad jų importas vistic remiasi 62 nuoš. iš Sov. Sąjungos ir satelitinio kraštų. Taigi, kad kaip, pavoju visam jų ūkiui. Kaip tik šito rumunai mažiausia bijojo. Vienas rumunų pareigūnas išsireiškė JAV diplomatu: "Esame pasirodę viskam, prekybines sankcijas (skaitant, Mes ir jas pernešime, Mes žinom, ką darom". JAV diplomatų manymu, Rumunija turinti daug galimybių laimėti ūkinę ir politinę nepriklausomybę be pavojaus būti sutriuškintai Raudonosios Armijos.

Rusai tuo tarpu bauginasi, kad didesnės nuolaidos Rumunijai sukels kitų satelitų apetitus, jiems Rumunijos problemą aiškinant Maskvos silpnumo ženklui. Praėjusius vadžias Rumunijai suvaldyti, yra pavojaus nustoti kontroliuoti visame sovietiniame bloke. Chruščiovas savo numatytoje Varšuvos konferencijoje ir nori viešai išskirti Sovietų Sąjungos ir Rumunijos santykių klausimą. Neveltui rumunai deda visas pastangas, kad ta konferencija nevyktų. Jų agitacinis argumentas

Lietuvių atstovai, padėję paruošti respublikonų partijos programą, liepos 10 d. San Francisco mieste turėjo pasitarimą su respublikonų partijos centro komiteto pirmininku kongresmanu William E. Miller. Nuotraukoje iš kairės dešinė: ALTS-gos centro valdybos pirmininkas Vytautas Abraitis, Respublikonų partijos centro komiteto pirm. William E. Miller, ALT centro valdybos sekretorius inž. Eugenijus Bartkus ir Rezoliucijoms Remti Komiteto pirmininkas Leonardas Valiukas.

Lietuviai padėjo paruošti respublikonams programą

SAN FRANCISCO, Calif. -- "Puiku, vyrai, kad atvykote ir padėjote mums paruošti partijos programą (platform)" -- kalbėjo Vytautui Abraičiui, Eugenijui Bartkui ir Leonardui Valiukui Respublikonų Partijos centro komiteto pirmininkas kongresmanas William E. Miller (R., N.Y.) konferencijos su lietuvių atstovais metu, kuri įvyko 1964 metų liepos mėn. 10 d. San Francisco mieste. Konferencijos su GOP vadu Wm. Miller metu buvo aptarti Lietuvos vadavimo, JAV-bių užsienio politikos ir kiti lietuvių reikalai. Kongresmanas William Miller yra labai aiškiai pasisakęs Lietuvos laisvinimo reikalu, įnešdamas prieš kiek laiko rezoliuciją (H. Con. Res. 265) Pabaltijo kraštų bylos klausimu.

PADARYTI PAREIŠKIMAI ŽODŽIU IR RAŠTU

Respublikonų Partijos programos (platform) reikalu lietuvių atstovai tarėsi su pavieniais programos komitijos (platform committee) nariais, įteikė pareiškimus raštu, visi trys atstovai pasirodė prieš minėtą komisiją ir padarė pareiškimus žodžiu. Visoje šioje talkoje Respublikonų Partijai buvo įsijungę šie lietuviai respublikonai: Vytautas Abraitis (New York, N.Y.), ALT S-gos pirmininkas; Eugenijus Bartkus (Chicago, Ill.). ALT centro valdybos sekretorius ir Leonardas Valiukas (Los Angeles, Calif.), Rezoliucijoms Remti Komiteto pirmininkas.

RESPUBLIKONŲ DĖMESYS LIETUVIAMS

Vytautas Abraitis praleido keletą dienų San Francisco mieste, čia būdamas jis turėjo visą eilę

pasitarimų su GOP pareigūnais bei legislatoriais, kurie dalyvauja suvažiavime. Prie GOP partijos centro komiteto Washingtono yra sudaryta speciali komisija rūpintis tautinių grupių reikalais. Neseniai į tą komisiją buvo pakviestas V. Abraitis. Lietuvių kongreso metu, kuris nesenai įvyko Washingtono, specialiam pasitarimui į GOP partijos centro būstinę buvo iškviesti be

Permainos sovietų vadovybėje

* RINKIMINIAME ĮKARŠTYJE beveik nepastebėtos liko žinios apie pasikeitimus Kremliaus viršūnėse. Ištikimas Chruščiovui armėnas Anastas Mikojanas buvo paskirtas Sov. S-gos prezidentu, Brežnevą, buv. prezidentą paskyrus komunistų partijos CK sekretoriaus padėjėju, t.y. Chruščiovo dešiniąja ranka. Spėjama, kad tuo būdu išspręstas Chruščiovo sosto paveldėtojo klausimas, Brežnevui atsidūrus sekančiu iš eilės po Chruščiovo partinės vadovybės pakopoje. Ne užilgo pats Chruščiovas galįs atsisėsti patogioje prezidento kėdėje, be didelio 'politinio skausmo' pasikeitus su Mikojanu.

* SEN. B. GOLDWATERIS, respublikonų kandidatas į JAV prezidentus, besiruošdamas pasitarimui su pavergtų tautų atstovų delegacija San Francisco, apsiėmė jį žurnalistams pareiškė, kad jis esąs pasirodęs įrodyti, jog prezidentas Johnsonas iki pat šių metų priešinosi Pilietinųjų Teisų įstatymo pravedimui. Ir tai jis galėsias įrodyti paties prez. Johnsono žodžiais.

* RESPUBLIKONŲ RINKIMINĖ PROPAGANDA krašto ūkiniais klausimais bus nukreipta į nesibaigiantį biudžetinį deficitą ir dabartinės administracijos pastangas plėsti prekybinius ryšius su komunistų valdomais kraštais. Taip pat numatoma smarkiai sukritikuoti demokratų numatytąją "kovą su neturtu", kaip rinki-

minį burbulą. Respublikonai tikisi parodyti, kad suvaržius vyriausybės išlaidumą į centrinės administracijos plėtimasi, galimi sumažinti mokesčius, plėsti pramonę ir tuo mažinti bedarbių skaičių.

* BOBBY BAKER klausimas, demokratams jį užtušavus Senate, be abejoj, iškilis respublikonų rinkiminėje akcijoje. Nors ir buvo pripažinta, kad demokratų partijos Senate sekretorius papildė "didelius nesąžiningumus", bet iš to išvadų nesugebėta padaryti. Tik trys Senato komisijos, tyrinėjusios Bakerio nusikaltimus, nariai respublikonai įteikė atskirą savo nuomonę raštu, apkaltindami daugumos narius noru tą reikalą pakišti po staličium.

* INTEGRACIJOS KLAUSIMUI iš teorijų pereinant į gyvenimišką fazę, geriausią išeitį yra pasiūlyti vienas aukštas JAV valdžios pareigūnas: geriausia iškilusius integracijos klausimus išspręsti gali vietos administracija. Teismai įsikū, kai jie bus reikalingi.

* UŽSIENIO POLITIKOS reikšmei augant šių metų JAV rinkiminėje atmosferoje, Pierre Salinger, buv. J. F. Kennedžio spaudos sekretorius, dabar kandidatas į JAV senatorius, nutarė susipažinti su politinėmis problemomis ir vyksta ilgesnei kelionei po pasaulį, savo įspūdžius pasižadėjęs rašyti Look žurnalui.

DIRVA

THE LITHUANIAN
NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO. 44103
TELEPHONE: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published every Monday, Wednesday and Friday except in case
of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Ciuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Išsina: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Ciuberkis, Vytautas Gedgaudas ir Jonas P. Palukaitis.
Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

NEPRAŽŪKIME ATOSTOGŲ SNAUDULYJE

Atostogos reikalingos dirbančiam žmogui. Jos reikalingos ne vien tam, kad praleidus kaip nors darbovietės sutelktą ir apmokamą laisvalaikį. Poilsis reikalingas kūniui, aplinkos pasikeitimas reikalingas ir protinių dirbsnų nukreipimui nuo šablono. Pakeistose aplinkose naudojamas priemonėmis reikalingomis sveikatai, fiziniam sustiprėjimui. Bet neužmirština ir dvasinis bei protinis atsišviežinimas.

Daugelis prisimename praleistas atostogas lietuviškame kaime. Jos nebuvo praleistos dykynėjant po pievas ar ieškant avietyių miškeluose. Būdavo, kimbū į arklį ar daigį. Ir kai saulei nusileidus pajusdavai fizinį nuovargį, kartu pajusdavai kūno ir dvasios atsišviežinimo reikšnius. Darbas lietuviškame kaime, savo tėvų ūkyje ar pas gimines, nebuvo lengvas. Bet tas darbas nenuolindavo jėgų, bet kaip tik suteikdavo permainingą, patelinusią atostogų prasmę.

Kurie tuo metu turėdavo progą įsikibti į daigį, atsimeina kaip svarbu būdavo mokėti jį pagalausti. Nepagalastu daigiu ir darbas dvigubai sunkesnis ir rezultatai dvigubai menkesni. Taip ir su atostogų esme: išvykus atostogų, jei jas naudos nepagalastu daigiu -- nieko nepaisi. Nieko gi neplovus ir atostogos nustoja savo vertės.

Ką gi mes čia "pauame" -- neįprastose pievose? Nejaugi, daigius pamiršę, vien tik kirvius galandame?

Įmanoma ir po svetimu dangum įprasminti atostogas, patelsinti praleistą laiką. Daugelis stengiasi susipažinti su šio krašto įdomybėmis, daugelis siekia poilsio poilsui. Vieni vienaip, kiti kitaip randa būdų prasmingesniai atostogų išnaudojimui.

Kada taip įtemptai visi nusiskundžiame laiko stoka darbo metu, kada tuo metu visuomeninis darbas iškeliamas į pasiaukojimo ir didelio pasižventimo aukštybes, atostogų metu labai pravartu prisiminti, kad bet kurio metu auga mūsų lietuviškosios literatūros lobynas. Ar netikėtų daugeliui bent atostogų metu susipažinti su lietuviškąja knyga? Ar netikėtų atostogų metu giliau įsižiūrėti į lietuviškosios spaudos siekius? Ar patirti vaizdai, ištrūkus iš įprastinės aplinkos, nesuteikia naujų ir šviežesnių idėjų savajai aplinkai papuošti? Ar įprastinio darbo nesuvaržytam, neatsiranda noro "pagalauti daigį" pozityvesniai ir naudingesnei "šienapilvei" lietuviškose pievose?...

Atostogų metu neužsūskime ir nepabėkime nuo savęs, nuo savųjų uždavinių. Poilsui tinkamu šaltumu, be nervų ir raumenų įtampos, šaltai ir gyslas atliuosavę, pažvelkime ir pasverkime, ką dirbome ir kada "pasiaukodavome" beprasmingai, neturėdami laiko gerai, šaltai ir objektyviai to "pasiaukojimo" prasmės įvertinti. Šaltai ir protaujančiai pasverkime savo darbo duoklę ir jo rezultatus. Gal rasime kur nors nenaudingą ir neproduktyvią persvarą.

Jėgas turime tautoti. Jei jas naudojame, naudokime produktyviai. Atostogos yra trumpos. Bet jas praleidę ne snaudulyje, bet produktyviai, rasime ir jėgos ir "aštresnių daigų" lietuviškajai šienapilvei. (J.Č.)

Nelaukim kol veikėjai numirs...

Konsulo J.J. Bielskio kalba, pasakyta Prezidento Antano Smetonos minėjime Los Angeles, š. m. liepos 12 d.

Malonu matyti, kad šiandien mūsų tarpe randasi garbingų svečių ir pasižymėjusių darbuotojų. Tai Amerikos Lietuvių Tarybos sekretorius Eug. Bartkus iš Chicago ir Tautinės Sąjungos Pirmininkas Vytautas Abraitis iš New Yorko.

Teko spaudoje pastebėti, kad V. Abraitis yra pakviestas šios šalies vienos stambiausių politinių partijų centro tarybon. Tad, šia proga nuoširdžiai sveikinu V. Abraitį ir linkiu jam kuogiausios sėkmės tose svarbiuose pareigose.

Mes šiame mieste irgi didžiuliamės turėdami žymų darbuotoją, kuris irgi eina svarbias pareigas šios šalies politinėje partijoje. Tai visiems gerai žinomas Leonardas Valiukas.

Malonu, kad mūsų šalis, pasižymėjusių darbuotojus, kitataučiai įvertina ir pasikviečia svarbioms pareigoms.

Minime dvidešimties metų sukaktį nuo lietuvių tautai tragiklo įvykio. Su Prezidento Antano Smetonos mirtimi mūsų tauta neteko patyrusio, nuoširdaus ir Lietuvai atsidavusio žymaus valstybininko.

Tiesa, kankiuose lietuvių veiksmuose turime svarią kolektyvinę vadovybę, bet toje vadovybėje daugiau pasižymėjusio pavienio asmens dar neteko pastebėti. Tai yra didelė tautos nelaimė, neturint iškilusio valstybininko, kuriam tarptautiniai sluoksniai būtų lengvai prieinami ir su kuriuo tarptautinio masto valstybininkai skaitytųsi ir juo pasitiktų.

Šiandien, kada Lietuvos laisvinimo reikalai yra artimai susiję su laisvojo pasaulio problemomis, kada tenka dirbti bendrai su kitų tautų gabilais, patyrusiais valstybininkais, Lietuvos reikalai be abejo būtų daug geresnėje pozicijoje, jei šiandien turėtume tokių darbuotojų ir vadų, kokių buvo Prezidentas Smetona.

Čia prisimenu Adomo Mickevičiaus pareiškimą, padarytas dar prieš šimtą trisdešimt metų. Savo poemoje Jonas Tadas Mickevičius sako: "Lietuva mano brangi tėvynė, tu esi man kaip sveikata. Tikrai tas supranta kaip brangintina tu esi, kuris tavęs netenka".

Dėl buvusių srovinių - partinių įkarščių anuo laiku Prezidento Smetonos veikla, lygiai ir įsiai patį, ne visų buvo tinkamai įvertintas. Tik jam mirus dauguma suprato ko neteko. Taip dažniausia, anot Mickevičiaus, įvertinama tik kuomet ko nors netenka.

Tautos darbuotojų ir vadų pastangas įvertindami mes netikėtai lengvinsim jų veiklą, bet žymiai prisidėsime prie jų veiklos praplėtimo. Be abejo, mūsų šios darbuotojų tarpe yra pajėgių vadų ir valstybininkų. Mūsų bendradarbiavimas su tais darbuotojais ir jų pastangų įvertinimas padėsins ir pagerins jų iškilimą. O iškilusių tautos darbuotojų mums labai reikalinga.

Viename savo laiške Prezidentas Smetona pareiškė: "Jei Amerikos lietuvių vadai nebūtų taip neišmintingai prieš mane nusistatę, jei Lietuvos įstaigų pa-

PRISIMENAMAS ĮVYKIS - ISTORINIS IŠŠŪKIS

DR. J. JAKŠTAS

Trečioji lietuvių emigracijos banga arba vad. tremtinių įsikūrimas JAV labiausiai atsiliepė mūsų periodiška spaudai. Nuo pat pradžių įsivyravo joje tremtinių leidėjai, redaktoriai ir bendradarbiai ir jai davė lyg laisvosios Lietuvos spaudos pobūdį. JAV lietuvių spauda staiga pakito tiek savo išorę, tiek kalbą, tiek turinio atžvalgį. Už naujojiškos įtakos ribų pasiliko vien lietuviškoji komunistinė spauda.

Turinio atžvalgį jos imigrantinis pažymys labiausiai ryškūs straipsniais, skirtais įvairių nepriklausomos Lietuvos įvykių prisiminimams. Kadangi jie liečia praeitį, tai tampa lyg istoriniais straipsniais ar, tiksliau pasakius, istoriniais šaltiniais, jei autoriai yra liudininkai jų įvykių. Tuo būdu Lietuvos įvykių prisiminimai autoriai teikia medžiagą būsimam istorikui, kuris jais sekdamas turės papasakoti "kaip iš tikrųjų buvo".

Neseniai mūsų spaudoje pasirodžiusių porą straipsnių apie 1934 m. birželio 7 d. sambrūzdį Kau-

ne yra tiesioginiai iššūkdai būsimam istorikui. Štai, memuariniame straipsnyje "Stambus smulkus mato įvykis" (Dirva 67-72 nr. 1964.6.10 - 19 d.) V. Rastenis tiesiog, jo žodžiaisariant, kloti išskarpelę būsimam istorikui išanos nakties vyksmų ir anks-tyvesnių aplinkybių. Antras straipsnis dėl to paties įvykio, pavadinamas "Kovokime už geresnį rytojų" (Laisvoji Lietuva, 12 nr.) taip pat turi pretenduoti būti memuariniu. Turį, jo autorius A. Girstupis (slp.v?) sakosi buvęs įvykių aktyvus stebėtojas ir jau-čias pareigą nušviesti "kaip jie iš tikrųjų įvyko". Čia galima dar pridurti ir Pov. Tyruilo straipsnį "Tiesos nereikia iškraipyti" (Laisvoji Lietuva 14 nr. 1964.7.8 d.) Straipsnis grynai polem-

iško pobūdžio ir turįs tikslą pirštu prikišamai nurodyti Rastenio klaidas birželinius įvykius vaizduojant. Jei prie šių trijų straipsnių pridursime dar St. Raštiko jo Kovose dėl Lietuvos laisvės knygos I t. skyrių -- birželio 7 d. šiauliuose, tai gausime 4 daugiau ar mažiau atsiminimų pobūdžio straipsnius apie tą įvykį. Visi jie yra, beabejo, pirmaeilės svarbos medžiaga būsimam istorikui, kuris, prisidūręs dar daugiau jos, stengsis išdėstyti birželio 7 d. įvykius pagal savo meto istorijos mokslo tikslus. Jei būsimas istorikas bus tikras kūrėjas, o ne vien kompiliatorius, to įvykio istorija nebus minėtų atsiminimų rašinių ar kitokių šaltinių durstymas. Visokie rašytiniai šaltiniai jam bus vien medžiaga bei priemonės įvykio vaizdui susidaryti,ariant jam atgaminti savo vaizduotę. Šiuo atveju istorikas elgsis, kaip ir kiekvienas kūrėjas elgiai: jis kurs sau praeities vaizdą. Bet istoriko kūryba skirsis nuo šiaip kūrėjų tuo, kad ji nebus laisva. Ji turės būti saistoma tų šaltinių, kuriuose atsispindi tikrovė. Ji jo-

ku būdu neturės prieštarauti neabejotinoms istorinėms šaltiniams. Tiesa, istoriko atgamin-tas vaizdas bus savaimingas, ori-ginalus kūrinys ir raštu galės bū-ti visai skirtingai išdėstytas nei memuariniuose rašiniuose ir vis dėlto tą pačią tikrovę vaizduo-jas. Mat, tos pačios istorinės tikrovės vaizdus ir pagal tuos pa-čius istorinius šaltinius istorikai susidaro skirtingus. Bet tai ne-reiškia, kad vaizdų įvairumas lly-dytų apie praeities klaidojimą, kaip dažnai manoma. Ir skirtingi vaizdai gali būti nuoširdžių istorikų pastangų parodyti tikrą įvykių eigą vaisiais. Skirtingi vaizdai gali būti laikomi vien įvairiais aspektais vienos ir tos pačios tikrovės. Juk jau E. Kan-dzas mokė, kad ta pati tikrovė žmonių skirtingai suvokiama pa-gal jų turimus skirtingus vad, apriorinius principus (iš čia po-sakis: Quot capita, toto senten-tia).

Prieš dėstydamas savo susi-darytą birželinių įvykių vaizdą, istorikas pirmiausiai turės iš-siaiškinti to įvykio kilmę. Žino-damas, kad istoriniai reiški-niai pirmiausiai kyla žmonių gal-vose iš tam tikrų visuomeninių aplinkybių, istorikas ir šiuo at-veju klaus savęs iš ko ir kaip sambrūzdininkams kilo mintis pa-keisti vyriausybę perversmu. At-sakymas į šį klausimą pakis at-simintį apie tuo metu buvusią dvie-jų tautininkų šulų -- prof. A. Vol-demaro ir prez. A. Smetonos -- nesantartę. Plėtodamas toliau tą mintį istorikas turės būtinai sta-btelėti ties 1929 m. rugs. m. įvy-kiais, kai Voldemaras neteko mi-nistro pirmininko posto. Čia jam bus naudingas A. Girstupo straipsnis, bet kritiškai ir atsar-giai vertinamas dėl autoriaus aiš-kliai užimtos provoldemariškos pozicijos. Žinoma, istorikas at-kreips dėmesį į autoriaus Smeto-nai mestą kaltinimą, jog jis pa-vydėjęs Voldemarui populiariu-mo. Tiesa, Girstupis kaltina gan santūriai ir su pridurku "sklido gandai" pareiškia lyg ir abejonę. Bet būsimam istorikui Smetoni-mestas kaltinimas bus reikšmin-gu įrodymu, kad jau 1929 buvo skirtinga voldemarininkų tauti-ninkų srovė. Iš tikrųjų, kas ste-bėjo viešą gyvenimą Lietuvoje ir ypač sukosi tautininkų eilėse 1929

m., galėjo pastebėti dviejų kryp-čių -- smetonininkų ir voldemar-ininkų -- trylimąsi valdančioje sąjungoje. Šiuo atveju istorikui bus svarbu išryškinti veikla slap-tos, nors valdžios pripažintos, organizacijos "Geležinis Vil-kas". Iki šiol apie ją mažai ži-noma svarbiausia dėl jos slap-tumo. Atrodo, ji buvo lyg konku-rentė valdančios tautininkų są-jungos ir stiprioje Voldemaro (ta-koje. Greičiausiai apie 1929 m. ryškėjusios dvi srovės tautinini-kuose ir ženklinio vilkiečių bro-vimųsi į sąjungą.

Atrodo, būsimas istorikas, pa-rinkęs daugiau duomenų nei da-bar turime, prieš išvadą, kad pa-didėjusi "Geležinio Vilko" veikla, nukreipta prieš santūrią A. Sme-tonos politiką, bus buvusi svar-biausia Voldemaro pašalinimo priežastis. Tai iš dalies patvir-tinama ir Smetonos redaguotoje O Norėmo knygoje "Timeless Li-thuania", kur apie Voldemaro at-statydinimą užtikiname trumpą ži-nutę (134 p.): "Incidentas (geg. m. 1929 m. pasikėsinimas) pakirto Voldemaro nervus ir jis labiau įsitraukė į savo Vilky organiz-a-cijos vidaus ratelį. Padėtis val-džios sluoksniuose darėsi kritiš-ka ir ministrai aiškiai buvo su-sirūpinę ateitimi. Susidarė pa-dėtis, reikalaušios permainos, ir ji atėjo. Ministras pirmininkas Voldemaras bandė priversti pre-zidentą Smetoną pasirašyti tam tikrą aktą, bet pastarasis tvirtai susilaikė. Po to kabinetas atsi-statydino, išskyrus pirmininką, kuris ir buvo priverstas pasi-traukti."

Istorikui būtų svarbu žinoti, koks buvo aktas, galutiniai suska-dės abi valdžios viršūnės. Gal jis koks nors būdusiejos su vil-ky organizacija? Jei taip buvo, tai istorikui būtų gera proga pasekti tos organizacijos veiklą iki pat 1926 m. gruodžio 17 d. pervers-mo, kada ji įsikūrė. O "Geležinio Vilko" įsikūrimas ryšium su per-versmu rodo, kad jau tuo metu veikliai perversmininkų daliai švietė griežtos antikomunistinės srovės -- fašizmo -- pavyzdys. Juk ne iš kur kitur, kaip iš ita-liškojo fašizmo paėmę pervers-mininkai nuo pat pradžių links-niavo tautos vado vardą. Vardas pradžioje nedrąsiai ir gan atsar-giai vartotas, kol vėliau prigijo. Mat, perversmo metu fašizmas dar rodėsi kažkokia kraštutinė

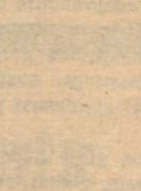
srovė, tik vienoje valstybėje val-džią gavusi ir šiaip Europai sve-tima. Dar vis nebuvo ryžtasi vi-sai atsiriboti nuo demokratijos ir su ja susieto parlamentarizmo. Gerai prisimenu, kai po seimo pa-leidimo 1927 m. vasario mėn. vie-name tautininkų -- daugiausia studentų -- pasitarime, kuriam vadovavo dek. V. Mironas, buvo rimtai svarstoma naujo seimo rinkimai. Bet, matyti, laimėjo "Geležinio vilko" bei Voldemaro politika ir seimo rinkimai buvo atidėti neribotam laikui.

Gal būtų ateities istorikas, ap-sižavėjęs gausesne šaltinė me-džiaga, nei mes šiandien turime, galės sekti mūsų valstybinio gy-venimo raidą nuo 1926 m. gruo-džio m. iki 1929 rugs. ir parody-ti, kad pirmąja data prasidėjo vyksmas, privėdęs prie antro-sios. Šiuo atveju lemiamos reikš-mės galėjo turėti ir labai skir-tingos A. Smetonos ir A. Volde-maro asmenybės, kurias isto-rikas turės išsamiai apibūdinti.

Jei su sąryšis tarp 1926 ir 1929 nėra tuo žvilgsniu visai aiškus, tai tarp 1929 rugs. ir 1934 birž. jis ryškus kaip diena. V. Raste-nio iškalbingai pavaizduota Vol-demaro laikysena Zarasuose ir ypač to miesto "diduomenės" kartota rezoliucija "atsiimkite profesorių" liudija apie keroju-sią voldemarišką opoziciją. Apie tą pačią opoziciją karininkijos tar-pe nemaža pasako Girstupo pris-iminimai. Pagal Girstupį, opo-zicija Smetonai tenai kilo tuo-jau po Voldemaro atleidimo. Dėl josios turėjo būti paleistas "Ge-ležinis Vilkas". Atrodo, jo vie-toje tuojuo emė veikti slaptoji karininkų sąjunga (SKS), išti-kima Voldemarui. Būsimam isto-rikui, žinoma, bus svarbu pa-tirti ką-ne-ką daugiau apie tą karininkų voldemarininkų bend-riją ir tuo išsiaiškinti, kiek stip-rūs buvo voldemarininkai mūsų kariuomenėje po 1929 m. rugs. m. Slaptosios karininkų sąjun-gos veikla rodo buvus skilimą mūsų karininkijoje, kaip ir tau-tiškoje visuomenėje. Be abejo, Girstupo priklausymą tai slap-toji karininkų sąjunga būsimas istorikas aiškins, kodėl jis ka-rininkus, ištikimus režimui, pa-vaizdavo saugumo departamento agentais. Istorikas, atitaisyda-mas tą krevlę vaizdą, galės tik padaryti išvadą, kad buvo ir Sme-tonos režimui ištikimų karininkų, kurių bent dalis jų kolegų buvo šni-pais palaikyti.

(Nukelta į 4 psl.)

SCHAEFER ALUS PRISTATO TARPTAUTINĮ PRO FUTBOLĄ TELEVIZIJOJE

INTERNATIONAL SOCCER LEAGUE SCHAEFER TV SCHEDULE WEBS-TV, 4:00-5:00 PM

- July 18 A.E.K. (Greece) vs Schwechater (Austria)
- July 25 Guimaraes (Portugal) vs Schwechater (Austria)
- Aug. 1 Zaglebie (Poland) vs Red Star (Yugoslavia)
- Aug. 8 Playoff--Winner of First and Second Sections
- Aug. 15 Championship--American Challenge Cup Winner of Playoff vs Dukla (Czechoslovakia)

Schaefer Breweries, New York and Albany, N.Y., Baltimore, Md.

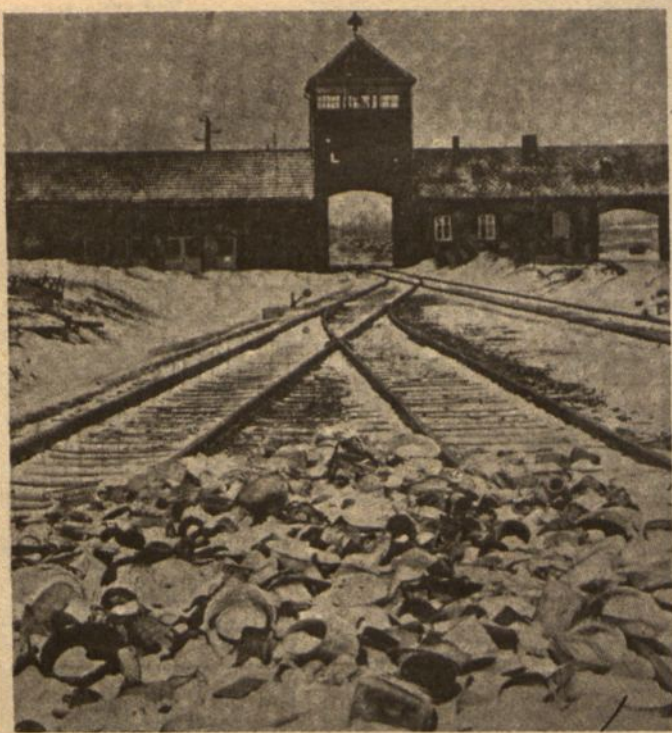
Prisimenamas įvykis...

(Atkelta iš 3 psl.)

Galbūt skilimas karininkų tarpe padės būsiam istorikui išaiškinti, kodėl birž. 7 d. perversmas nepavyko. Atrodo, jis buvo rengtas vien slaptos voldemarininkų sąjungos ir bei nepriklausančių karininkų pritarimo. Jie, žinoma, iš pareigos turėjo priešintis perversmui ir šis todėl sugniužo. Bet toks būtų tik paviršutiniškas sprendimas apie perversmo eigą ir jo galą. Kai neturime gilesnių tyrinėjimų ir platesnių biržėlinių įvykių aprašymų, negalime padaryti galutinio sprendimo apie jo eigą.

Ne ką tam reikaliu duoda ir Girstupis, kalbas daugiau apie suklimą teisinančias aplinkybes, nei apie patį perversmą. Čia istorikui būtų svarbu išaiškinti, ar suklilimai kapituliuojo pasipriešinus jiems režimui ištikimiesiems kariais, ar Smetonos tvirtos laikysenos ir pažadėtos amnestijos paveikė. Šiuo atveju daug žviesos įnešę maištininkų pakartotini pasikalbėjimai su prezidentu prezidentūroje, jei jie smulkmeniškai ir visai išsiaiškintų atpasakoti. Tiesa, vieną jų atskleidžia P. Tyrulis, kuris nurodo tris lyg ir susitarimo punktus prezidentūroje: prezidento nesutikimą skirti pirmininku Voldemarą, pakeisti per tris dienas Tobello kabinetą ir nebausti maištininkų. Pagal Tyrulį išeitų, kad su tuo maištaujančiais sutiko ir gen. Kubilino įsakymu, parvedė išvestus kariuomenės dalinius į kareivines. Į svarbius suklilimo eigai suprasti pasikalbėjimus prezidentūroje daug žviesos būtų galėjęs įnešti St. Raštikis, jei jis savo atsiminimų tome būtų atkreipęs, ką jam dek. Mironas "smulkiai papasakojo apie buvusius įvykius prezidentūroje" (I, 292 p.). Istorikas, kuris imsis kada iš pagrindų tirti biržėlinius įvykius, tikrai apgalvestaus radęs Raštiko atsiminimuose tik pora sakinių paminėtas autentiškas dek. Mirono informacijas. O smulkesnės žinios apie pasikalbėjimus su prezidentu paryškintų mūsų visuomenės ir amnestijos klausimą, kuriuo prezidentas voldemarininkų iki šiol kaltinamas. Pav., P. Tyrulis mini iškilmingą prezidento pažadą, kad "niekas nenukentės". Apie panašų pažadą kalba ir Rastenis. Jei toks pažadas iš tikrųjų duotas, tai jo tik iš dalies laikytasi. Ar toks vyriausybės ir prezidento elgesys pateisinamas, tegalima būtų išaiškinti tik visokiomis tą įvykį supusiomis aplinkybėmis. Ši dalyką reikėtų sieti su veikimu tų antisambūdrūdinų jėgų, kurios tuoju iššlavė sambūdrūdininkus iš štabo ir bent vadovus už groty sukišo. O tai būtų jau ne teisininko, o istoriko uždavinys.

Galutiniam suklilimo vaizdui apibūdinti istorikui pravers turėti medžiagos bet kokioms išvadoms pasidaryti. Deja, dabar turimi šaltiniai neko apie tai nesako. V. Rastenis, pav., teka-

Auschwitzo koncentracijos stovykla, iš kur traukiniai grįždavo tuštin...

ŽYDAI SIULĖ ATSTATYTI GERĄ VARDĄ NACIŲ VEIKĖJUI

VYT. ALSEIKA
Dirvos korespondentas
V. Vokietijoje

Jau daugiau kaip pusmetis Vak. Vokietijoje vyksta stambios Hitlerio laikmečio nacių bylos, skelbiamos jų parodymai ir prieš pokarinės Vokietijos visuomenę, ypač prieš hitlerinių laikų nepagyvenusių jaunimą, atskleidžiami šturps kacetinių žudymų vaizdai.

Jei amerikietiški filmai jau dvidešimt metų ar daugiau sistematine vaizduoja SS-kų brutalumą ir ypatingai vengia parodyti komunistų dar ir dabar naudojamas ypatingai žiaurios priemonės (o kiek pulkių temų filmų gamintojams, kad ir prisiminus prieš kelerius metus Muenchene nužudytus ukrainiečių laisvės vadus) tai vokiečių filmuose ar

ba vien apie Kubilino ir Volde-maro kaltinimą, jų abiejų galutinį likimą ir apie kritusias nuo antpečių žvaigždes. Tai grynai teisybė ir įdomus žurnalistinis reportažas. Bet ateities istorikas, kuriam rūpės visuomeniniai bei politiniai dalykai, klaus, kokias pasėkas turėjo Lietuvai biržėliniai įvykiai, iš dabar žinomų šaltinių jis tam atsakymo, rodos, neturės. Jis turės ieškotis jų ir sekti Lietuvos buitį po biržėlinio aliaro ir tuo būdu rodyti, kokias pasėkas jis turėjo Lietuvai.

Aplamai, biržėlinis incidentas žadina visą eilę klausimų, kuriuos būsiamas istorikas turės nagrinėti. O mums dabar telieka priimti jį istorinio faktu, nieko neteisinant ir nekaltinant. Tikėtime, jog abi pusės geidė gerą Lietuvai, tik skirtingomis priemonėmis.

teatrų scenose nacinis laikotarpis bent ligšiol pavaizduotas tik retais atvejais. Paskutinį kartą ir Amerikoje didelio dėmesio sulaukusioje Hochhutho "Vietininko" dramoje, "Vietininką" mačiau Duesseldorfo keliaujančioje. atro pastatyme ir pripažįstu: veikalas tikrai diskusijų vertas. Jei dramos autoriaus kritikos strėlės ypatingai buvo nukreiptos prieš Poplečių Pijų XII, tai hitlerinis laikotarpis su Gestapo tarybomis pavaizduotas per daug epizodiškai. Vis dėlto be pagrindinio dramos herojaus, jauno kunigo Fontanos, antruoju tenka laikyti SS karininką Kurt Gersteiną. Teko daugiau susidomėti šiuo SS-ku, nes kaip tik tuo metu (apie birželio m.) vak. Vokietijoje buvo pradėti žygių rehabilituoti Gersteiną ir įdomiausia, kad čia daug prisidėjo žydų veikėjai, nes Gersteinas pokario metais paslaptingai miręs Prancūzijoje, buvo vienas iš tų, kurie idealistiniais sumetimais skubėjo gelbėti žydus masinių naikinimų Vokietijoje metu.

Į atitinkamas Vokietijos įstaigas su prašymu rehabilituoti buvusį SS-ką kreipėsi netik Frankfurte gyvenęs pirklys Wygoda, bet ir centrinė žydų Taryba Vokietijoje su pirmininku van Dam, Muenchene leidžiamas žydų laikraštis "Neue juedische Zeitung" ir Paryžiuje pasirodęs dokumentacijos leidinys "Le monde juif" (Žydų pasaulis).

Netoli Tuebingeno universitetinio miestuko gyvena Gersteino našlė. Tuebingene SS-kas savo metu yra studijavęs. Pagaliau, Badeno - Wuerttembergo krašto min. pirmininkas Kiesinger vi-

sa neseniai pripažino reikalingai našlei mokėti pensiją.

Tačiau, kuo gi tas Kurt Gerstein pasižymėjo? Kodėl 1950 m. pokarinės Vokietijos teismas pripažino Gersteiną buvus kalnu (be-laster), nors jo naudai liudijo įvairios krašto ir užsienio žymybės, politikai, nukentėję nuo nacių. Pagaliau, ar tai nemeta šešėlio vokiečių teismų orumui bei bešališkumui?

Kurt Gerstein yra žmogus, matęs ypatingai daug žydų naikinimo detalių -- tuo metu Vokietijoje buvo dar tik keturi ar penki tiek daug patyrę asmenys. Gimęs 1905 m. prūsų krašto teismo pirmininko šeimoje, Muensterio mieste Vestfalijoje, Gersteinas pasiekė dipl. inžinieriaus laipsnį, domėjosi bažnyčia ir jį čia paveikė tėvų šeimoje dirbusi tarnaitė - katalikė. Vis dėlto 1933 m. Gersteinas įstojo į vokiečių nacionalsocialistų partiją. 1945 m. savo atsiminimuose jis rašė, kad Gestapo jį persekiojo prieš 1933 m., o 1935 m. Hageno mieste jis buvęs viešai sumuštas, nes trukdęs naciams vaidinti partinio pobūdžio dramą "Wittekind". 1936 m. 31 m. amžiaus partietis patenka į kalėjimą, nes įvairioms įstaigoms buvo išsiuntinėjęs 8500 egz. prieš nacius nukreiptų brošiūrų. Tuo metu jis susilaukė

Kurt Gerstein

ir kitos bausmės -- jį išmetė iš partijos.

Iš kalėjimo išėjęs Gersteinas studijavo mediciną Tuebingeno universitete, buvo mašinų fabriko dalininku -- iš jam per metus atitenkančių 18,000 markų visą trečdalią jis skirdavo rezistencinei kovai prieš nacius, tikybinių raštų sklaidimui.

Ar reikia stebėtis, kad 1938 m. Gersteinas vėl suimamas, patenka į Welzheimio koncentracinę stovyklą? Vieno gestapininko dėka Gersteinas gana greit išlaisvinamas.

Netrukus jo gyvenime atsiranda postklis. Patyręs apie vienos jo giminių nužudymą Hadamaro sanatorijoje, Gersteinas evangelikų dvasininkams pareiškia, kad jis pasiryžęs stoti į SS tarnybą ir joje patirti apie visus vykdamus žiaurumus bei eventualiai dėti pastangas jiems sukludinti. 1941 m. tai jam pavyks-

ta ir jis priimamas apmokytį į SS dalinius. Turėdamas kasyklų inžinieriaus ir mediko specialybes Gersteinas palyginti greitai patenka į Sanitarinę SS vadovybės Berlyne tarnybą.

Gersteino uždavinys -- vykdyti kacetų ir kaliniams skirtų ligonių dezinfekavimą. Kartą jam pavedama pristatyti ciano rūgštį į Auschwitzo (Oswięcimo) koncentracinę stovyklą. Rūgštis numatyta naikinti tikstančiams žydų. Jaunasis SS-kas įvairiais būdais sabotuoja, trukdo rūgšties pristatymą ir tuo būdu pavyksta išgelbėti žmonių gyvybes. Ligi karo pabaigos Kurt Gersteinas įvairiais būdais trukdo naikinti žydus, į kacetus slaptu keliu pristato maistą. Apie nacių vykdytas priemones Gersteinas pasakoja švedų diplomatai ar Popležiaus nunciui Berlyne (beje, anuomet Nuncių jį išprašė lauk ir toji scena ryškiai pavaizduota ir "Vietininko" dramoje). Jie palaikė ryšius su katalikų ir evangelikų veikėjais ir su olandų rezistentiniais veikėjais. Anuomet Gersteinas visomis priemonėmis siekė prieš Hitlerį mobilizuoti pasaulio viešąją nuomonę.

Karui pasibaigus Gersteinas Reutlingene prisistato sąjungininkams ir apsimą liudyti. Jis atsiduria Rotwely, ten jis kalinamas kaip "garbingas kalinys" ir parašo vėliau smulkiai cituotą pranešimą - atsiminimus. Prancūzų okupacinė valdžia Gersteiną išgabena į Paryžių, čia jo pėdsakai dingsta ir tik 1949 m. jo našlė patiria klaidą žinia: 1945 m. jos vyras rastas -- pasikoręs (ar pakartas) kalėjimo vienutėje.

Vėliau apie Gersteino mirtį atsirado trys spėliojimai: jis nu-sižudė, buvęs neapykantas prieš vokiečius auka ir pati patikimiau

sia versija: jį pakorė tame pačiame Paryžiaus kalėjime sėdėję naciai, nes prisibijoję jo būsimo parodymų.

Jau žinome, kad 1950 m. vokiečių teismas vis dėlto nesugebėjo Gersteino veiklos išteisinti bei reabilituoti žmogų, kuris, jo našlės Elfridos parodymu, kartą grįžęs namo ir pareiškęs: jis daugiau negalįs rūpintis šeima, nes čia turima reikalo su keturiais žmonėmis, tuo tarpu milijonams grėsiąs pavojus ir jis privaląs jiems bent dalinai padėti. (Čia galime prisiminti ir lenkų rašytojo St. Žeromskio pasakymą -- "Ar ver-ta gallėti rožių, kai dega miškas?").

1956 m. Badeno - Wuerttembergo krašto tuometinis min. pirmininkas Gebhard Muelleris atmetė Gersteino našlės teiktą pasigallėjimo prašymą. Kelta alkštėn įvairūs teisiniai argumentai ir tik pastaroju metu atkreiptas dėmesys į žmoniškumą bei liudininkų parodymus. Žmoniškumas laimėjo ir ar ne keista, kad "Fall Gerstein" klausimą išjudino ne vokiečiai ar jų įstaigos, bet... žydai? Jie patvirtino, kad ir SS-kų tarpe buvo garbingų vyrų ir reto tipo idealistų.

MODERNI MERGAITE

kun. Stasio Ylos tik ką pasirodžiusi knyga jau gaudama Dirvoje.

KAINA \$2.50.

Taip pat per Dirvą galite užsisakyti Dr. J. B. Končiaus gražiai išleistą knygą angliškai Vytutas the Great, Grand Duke of Lithuania. Kaina \$4.00.

DIVIDENDUS MOKAME KAS 90 DIENŲ!

KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI PAS MUS!

PINIGAI PADĖTI IKI KIEKVIENO MĖNESIO 15-TOS DIENOS, NĖS DIVIDENDĄ NUO PIRMOS MĖNESIO DIENOS.

4 1/2% PRISIŪSIME DIVIDENDUS KAS 90 DIENŲ ANT INVESTAVIMŲ.

ŠIAS SĄSKAITAS YPATINGAI REKOMENDUOJAME PENSIONIERIAMS, KURIEM PROCENTAI YRA SVARBU GAUTI DAŽNIAU, NĖS IS TO PRAGYVENA.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill.

JUOZAS F. GRIBASKAS,
sekretorius

Chicago Phone: 242-4395; Suburban Phone: 656-6330

Peeter Lindsaar

SENOJI SKRYNIA

Gyvenąs Australijoje Peeter Lindsaar gimęs 1906 m. Estijoje, studijavo Tartu universitete teisę. Virš dvidešimt metų išbuvo karo tarnyboje nepriklausomoje Estijoje. Kaip rašytojas jau pasireiškė po antrojo pasaulinio karo tremtyje. Dirba valstybinėje bibliotekoje Sydnejuje. Autorius yra novelistas, išleidęs savo originalius 6 veikalus ir dalyvavęs eilėje antologijų.

Sekmadienio rytą motina atsikėlė anksti, pavalgydino šeimyną ir giliai atsisūsi-pajuto, kad ryto darbai jau baigti.

Vos saulel patekėjus šeimnininkas, vilkėdamas vien tik apatiniais ir dėvėdamas vyžas, vaikščiojo po savo laukus gėrėdamasis sodriu derliaus augimu.

Pagrioviais žydėjo žemuogės, vėjas tyliai žaidė smilgose, bitės rinkdamos medų, zvimbėjo žieduose. Visur jautėsi kažkokia šventa nuotaika. Tai buvo sekmadienio rytas. Šeimnininkas, žvelgdamas į žydrią padangę, stebėdamas vieversius linksmai skrodžiančius erdves, pajuto, kad ir gamta gyvena šventadieniška nuotaika, nedrumsdama tos nepaprastos tylos.

Į kietį atėjo motina, palietė seną, mediniais sklasčiais skrynį, stabtelėjo, kažką pagalvojo ir nedrąsiai ją atidarė... Pažvelgus, neramus praeities šešėlis perbėgo jos veidu.

Iš skrynios padvelkė senų linų ir kažkokių žolynų kvapas, kuris susimaišęs su senų kailių kvapu, ją apsvaigino.

Savo šturkščiomis ir nuo darbo pavargusiomis rankomis ji pamėmė didelį ritinį, kuriame buvo suvynioti seni tautiniai austi na-

muose sijonai ir kikiškai. Tačiau jai to neužteko. Ji toliau rausėsi po stalčius ir vis kažko ieškojo.

Ir štai, kiek pasirašius, atrado senoviškas skareles, vyriškus šalikus, kuriais kadaise vyrai pasipuošdavo. Senus raiščius kojineis laikyti ir dar vieną spalvingų tautinių juostų pūdelį, kurios buvo labai kietai surištos. Jos buvo visai naujos. Naudos buvo atskirai sudėtos, nes anksčiau jos kybdavo ant sienos, pirkos papuošimui. Staiga, motinos žvilgsnis nukrypo į sieną, kur ant kabyklų kybojo šaudyklės, naudotos jos senelių ir tėvų.

Motina susimąstė: -- naujų juostų daugiau nebereikia, bet šaudyklės lai palieka ten, kur ir anksčiau. Jos turi ten amžiams palikti.

Ir vėl ji pradėjo knistis skrynyje, nors pati nežinojo, ko ieškojo. Jos mintys blaškėsi praeityje ir klajojo tolybių laukais.

Iš skrynios apačios ji ištraukė gražiai išdrožintą dėžutę, kurioje buvo rūpestingai sudėtos senos skarelės. Dėžutę nedrąsiai atidarė ir giliai atsidususi pradėjo dėstyti ant kelių senas, tautines skareles.

Ir štai, jos gilus liūdnas žvilgsnis sustojo ties šilko skarele su ilgais kutosais. Seniai, seniai jai atsimtė sūnus, kuris buvo baigęs mokslus ir dirbo mieste. Prisiminimai skriejo žaibo greitumu. Ji galvojo: -- jis atvažiuoja namo taip retai ir tik kviečiamas, o galėtų aplankyti mus ir gimtą sodžių dažniau. Ne dovanos, kurias jis atveža, yra svarbios, bet jis pats, nes ne tik mes, bet ir tėviškės laukai ir visi takai jo išsiligę. Bet, nors jis retai matomas, bet vistiek mylimas ir gal dar daugiau negu tie, kurie dažnai aplanko ir tie, kurie kartu ir su kuriais susitinkam kasdien.

Motina žvelgė į tolį mąstydamas: -- motinai vaikai yra kaip rankos pirštai: prarandant vieną skauda lygiai taip pat, kaip prarastum visą ranką...

Prisiminimai tekėjo, kaip upės srovė. Jai pasivaideno Kalėdos, kada po pirties visi susirinkdavo prie Kūčių stalo. Ir taip visi liepsnojančiais ir dar garuojančiais veidais laukdavo, kada snieguotais keliais, baltomis rogėmis jis grįš iš stoties.

Bet tą Kūčių vakarą jis negrįžo. Jo vieta paliko tuščia prie stalo. Kūčių vakaro nuotaika krito. Laukiamas sūnus nebesugrįžo.

Taip ji mintimis perbėgo sūnaus kūdikystę ir jaunystę. Prisiminė ir savo jaunystę.

Besvajodama ir bebraidydama praeities lankomis, bevartydama kraučius, atrado dar kitą, ilgais puošniais kutosais seną skarą, kurią jai dovanojo vyro brolis. Jai, besirengiant ištėkėti, jis buvo kariuomenėje. Sužinojęs apie brolio vestuves, jis pasiprašė atostogų, bet leidimo negavo. Jis atsiumė sveikinimą su šrašu: -- sveikinu jus iš gilumos širdies. Negalėdamas būti drauge su jumis, aš išgersiu į Jūsų sveikatą stiklą geriausio raudono, kaip kraujas, vyno.

Bevartydama skrynyje senus daiktus, ji atrado dar vieną skarelę, kuri nustebino ją. Raštas buvo svetimas ir nepažįstamas. Ji prisiminė jauną vyrą, mažai pažįstamą, tačiau artimą iki šiandien. Prisiminė savo vyro brolį, kuris kadaise gyveno toli, bet kartais aplankydavo gimtus namus ir atveždavo gražių dovanų. Bet vėlyvesnės dovanos nebuvo tokios mielos, kaip pirmosios. Ir tai buvo vienintelis artimas žmogus, kurio dovanos šildė. Jos priminė pirmąsias vedybinio gyvenimo dienas, kupinas jaunystės džiaugsmo. Ji nutarė vieną iš tų skarelių dėvėti, kada bus vestuvės vieno iš jos vaikų. Bet kada? Nė vienas iš vaikų apie vedybas neužsiminė ir kaime niekas apie tai nešnekėjo. Ji mąstė: šiandien jaunimas visai kitoks, o gal mes atsilikę ir jų suprasti nebegalim? Rodos, mokslas buvo duotas toks pat, kaip ir anksčiau, tik dabar laisvės daugiau. Nė vienas iš vaikų nesukūrė šeimos; nesukūrė šeimos nei seserų nei brolių vaikų. Turbūt, šis klausimas pasiliko antraeilis, o taip pat pamirštos tos iškilmingos progos. Seniau, didelę seklyčią susirinkdavo visi giminės, draugai ir pažįstami vestuvėms, krikštynoms, šermenims. O dabar? Žmonės, išėję iš dūmais aprūkiusių pirkelių ir persikėlę į naujus baltus rūmus, pamiršo senus papročius, nebėliko laiko savoms tradicijoms. Mirusysis metamas į žemes, kaip medžio gabalas. Seniau būdavo kitaip. Vargingi kaimiečiai palydėdavo mirusį su didesnėmis iškilėmis, kaip turtieji klinkininkai. Šiuo metu žmonės turi visko, tačiau nebetrūti laiko, galiai išiešti pinigų, kad bent žmoniškai palydėtų artimą į paskutinę poilsio vietą.

(Pabaiga kitame numeryje)

LIETUVIŲ DIENA jau čia pat

Kun. dr. St. Valiušaitis

Lietuvių diena pasaulinėje mugėje New Yorke jau čia pat. Ji įvyks rugpjūčio mėn. 23 dieną. Daug tautiečių iš tolimiausių Amerikos ir Kanados kraštų teirauja: kokia bus tos Didžiosios Lietuvių Dienos -- laisvojo pasaulio lietuvių demonstracijos eiga, kas joje dalyvaus, kokia bus tos dienos programa.

Lietuvių Komitetas Pasaulinei Parodai, džiaugdamasis tokiu susidomėjimu Lietuvių Diena, pareigojo informacijos sekciją pranešti visai lietuvių visuomenei, kad paruošiamieji darbai beveik baigiami. Dirbama visu smarkumu ir pasigėrėtinu tvarkingumu. Užsimota ir baigiama daryti visa tai, kad tik toji diena -- laisvojo pasaulio lietuvių šventė, būtų kuo gražiausia ir didžiausia demonstracija už savo kultūrą, už savo tėvų kraštą -- Lietuvos laisvę.

Į šią istorinę lietuvių dieną suvažiuoja net 37 chorai su 1368 dainininkais ir 700 tautinių šokių šokėjų. Į šią šventę atvažiuoja keli chorai net iš Pietų Amerikos ir tolimosios Australijos. Šventės išvakarėse -- rugpjūčio mėn. 22 dieną -- didžiulėje 69th Regiment Armory, East 26 ir Lexington Avenue, New York, patalpose įvyks Lietuvių Dienos dalyvių ir svečių susipažinimo vakaras su užkandžiais ir šokiais. Šokiams groti kviečiamas Neolituanų 18 asmenų orkestras iš Chicago.

Rugpjūčio 23 dieną:

12 val. -- iškilmingos vainiko padėjimo apeigos prie lietuviško kryžiaus pasaulinės mugės aikštėje (Garden of Meditation & Avenue of Africa);

12 val. 30 min. šv. Mišios už kenčiančią tėvynę Lietuvą Singer Bowl stadijone;

1 val. 30 min. p.p. tame pačiame stadijone didžiulis paradas; į stadioną organizuoti, su vėliavomis, užrašais, uniformomis įžygiuos 1368 dainininkai, 700 tautinių šokių šokėjų, karo veteranai bei kitos organizacijos, lydimos Bostono lietuvių orkestro.

(Organizacijos, norinčios dalyvauti šioje istorinėje šventėje, turi nedelsiant kreiptis į Meninės

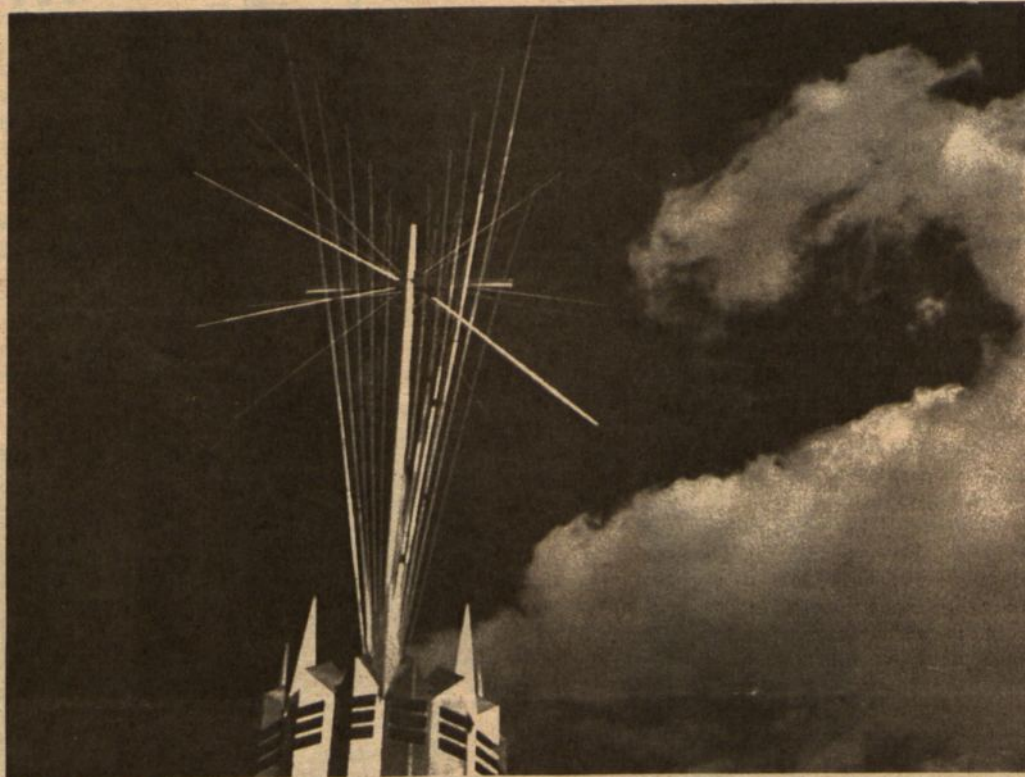
programos koordinatorių: Mr. Kazys Vasilauskas, 28 Shepherd Avenue, Brooklyn 8, N.Y. Tel. MI 7-6014).

2 val. p.p. prasidės Lietuvių Dienos išklmės ir pasirodymai. Trumpu žodžiu atidarys akt. Kazys Vasilauskas, pakviesdamas Lietuvių Komiteto Pasaulinei Parodai pirmininką prof. Jokubą Stuką tarti žodį.

Šios šventės proga kalbą pasakys Lietuvos Atstovas Washingtono Juozas Kajeckas. Programai vadovaus Hollywoodo aktorė Rūta Lee-Kilmonytė.

Po įžanginių kalbų, chorų bei tautinių šokių grupių pasirodymai.

Rugpjūčio mėn. 24 dieną Lietuvių Dienos programa bus tęsiama United States paviljone, dalyvaujant chorams bei tautinių šokių grupėms. Bus dvi programos. Pirmoji -- nuo 4 val. iki 5 val. p.p. antroji nuo 7 iki

Dail. Vytauto K. Jonyno sukurtas kryžius Vatikano paviljono bokšte, apie kurį daug rašė pasaulinė spauda. Vyt. Maželio nuotrauka

Vakaras pasaulinėje mugėje New Yorke.

Vyt. Maželio nuotrauka

mūsų visų glaudaus bendradarbiavimo ir aukos.

Dainininkai, šokėjai, Komiteto nariai dieną naktį dirba, pluša, aukoja laiką, poilsį ir sveikatą ruošdamiesi šiai didžiajai lietuvių demonstracijai, kad geriau ir aukščiau iškeltų Lietuvos vardą, parodytų pasauliui jos kultūrą, jos didžiąją skriaudą. Bet dar yra labai daug ir tokių brolių tautiečių, kurie dėl vieno ar kitokių sumetimų niekuo neprišidėjo prie šios šventės - demonstracijos pasisekimo užtikrinimo.

Negalėdamas pagalbėti Komitetui darbu, paremk jį savo auka. Siųsk savo, kad ir kuklią auką: Mr. Antanas Šetikas, 84-11 101 Street, Richmond Hill 18, N.Y.

Mes tikime, kad ir šiuo atve-

VIRŠUJE: Vandens ir šviesų simfonija pasaulinėje mugėje.

Vyt. Maželio nuotrauka

ju, kaip ir kitų didelių įvykių progomis, lietuvių visuomenė neliks abejinga ir dosniai parems Lietuvių Dieną savo aukomis, savo gausiu dalyvavimu joje -- rugpjūčio mėn. 23 dieną.

Nepamiršk atnaujinti prenumeratą!

MIELI TAUTIEČIAI!

Pasaulinę Mugę New Yorke daugelis jūsų, be abejo, lankys. Tačiau laikas bus labai brangus, nes kiekvienas norės dar pabūti New Yorke ir susipažinti su šio pasaulinio miesto įžymybėmis. Vis dėlto **nepamirškina, jog už New Yorko yra New Jersey valstybė, kuri gausi lietuviškomis kolonijomis.**

Viena yra tokių KEARNY, apie 12 mylių nuo New Yorko. Nors nedidelė, bet turi kuo pasididžiuoti: nauja bažnyčia, baigiama įrengti parapijinė mokykla, statomas naujas vienuolynas seselėms mokytojomis, finansškai pajėgus lietuviškas bankas ir du moderniškai lietuviški klubai -- LIETUVIŲ KATALIKŲ BENDRUOMENĖS CENTRAS ir LIETUVIŲ POLITIKOS KLUBAS. Abiejų klubų puikūs pastatai ir moderniškai įrengimai.

Vykdami į New Jersey, sustokite Kearny, pamatysite šios kolonijos lietuvių darbštumą ir sugebėjimus, o LIETUVIŲ KATALIKŲ BENDRUOMENĖS CENTRE (6 Davis Ave., Kearny, N. J.) ir LIETUVIŲ POLITIKOS KLUBE (134 Schuyler Ave., Kearny, N. J.) pajusite tikrą lietuvišką nuotaiką, rasite senų pažįstamų ir iš čia išsivešite gražių atmintinų įspūdžių.

LAUKIAME ATVYKSTANT!

J. Belza,

Lietuvių Katalikų Bendruomenės Centro Pirmininkas

M. Služis,

Lietuvių Politikos Klubo Pirmininkas

GERIAUSIAI PAILSĖSIT PER ATOSTOGAS
GARSIAME CAPE COD-OSTERVILLE
KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS
PLIAŽO -- GRAŽIOJE LIETUVIŠKOJE

JANSONŲ VASARVIETĖS VILOJE

AUDRONĖ

87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir k. dekoratyvinių medžių parko. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus jūros pliažas (7 min. pėsčiom).
- Geras lietuviškas maistas.
- Šiemet svečių patogumui padidinta valgykla ir salonas ir įrengta daugiau žaidimų aikštelių ir k.

Visa tai suteiks Jums tikrą poilsį ir sustiprins sveikatą.

Vila AUDRONĖ jau atidaryta ir priima svečius vasarajimui. Kreiptis tiesiai į vilą AUDRONĖ. 87 East Bay Rd., Osterville Cape Code, Mass. Marija Jansonienė tel. 428-8425.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

PARAMA-

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

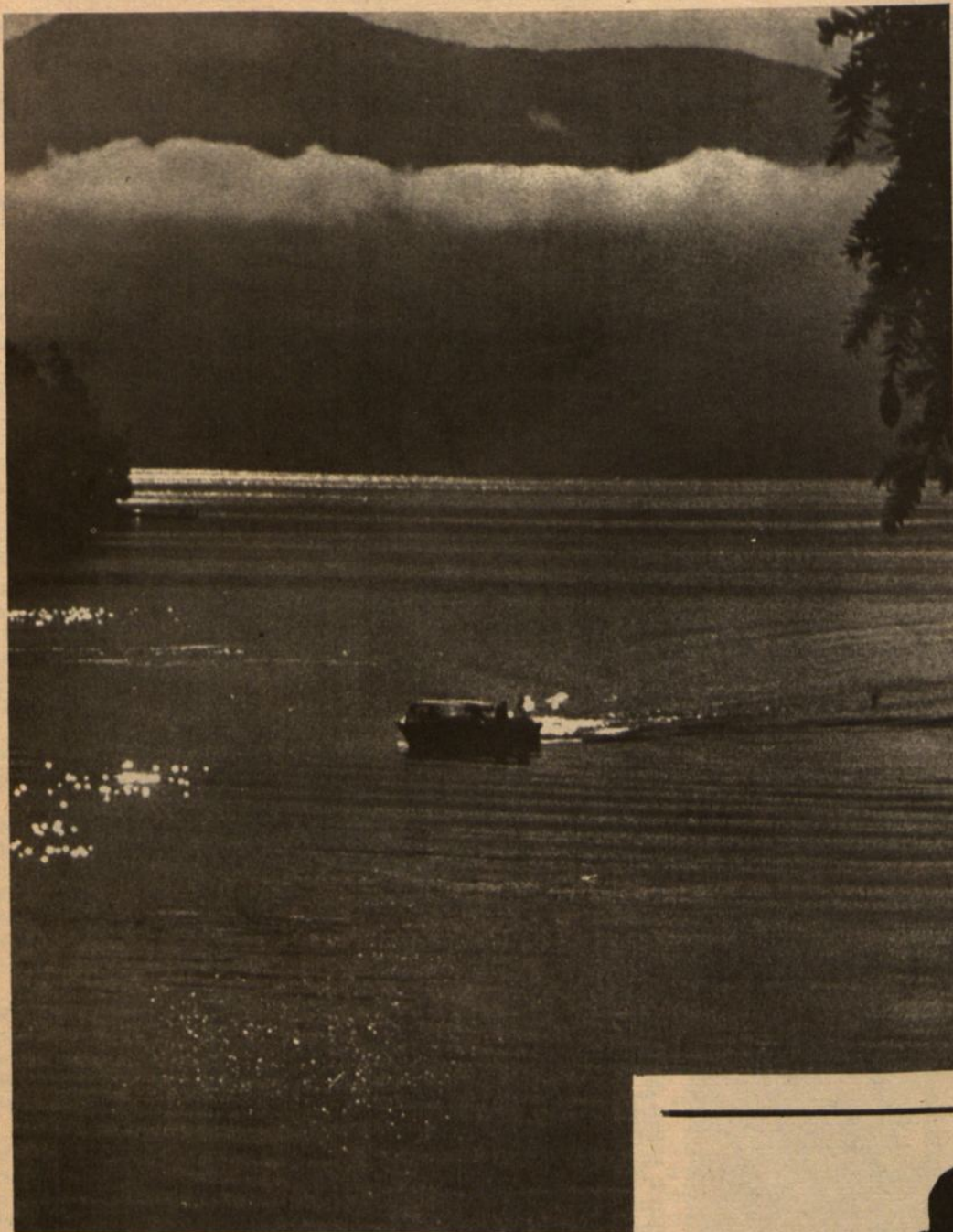
Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PICIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. STREGA -- Liqueur, Import. from Italy... 5th \$5.75
2. KRON BRANNVIN AQUAVIT švediška... 5th \$3.98
3. NAPOLEON Vermouth, Import. from France... 5th \$1.19
4. Popular GERMAN VSOP Brand... 5th \$1.69
5. PORT, SOUTHERN, RHINE Wine... 5th \$.69

6. ST. REMY BRAND, Import. from France... 5th \$3.98
7. LIEBFRAUMILCH Wine... 5th \$.98
8. BORDEAUX Wine Red or White... 5th \$.98

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

Rytmečio ramybė George ežere, New Yorko valstijoje.
V. Maželio nuotrauka

LIETUVOS BYLA BESIKEIČIANČIOJE POLITINĖJE KONJUNKTŪROJE

PAGRINDINĖS MINTYS DR. DOMO KRIVICKO
KALBOS, PASAKYTOS AMERIKOS LIETUVIŲ
KONGRESE 1964 M. BIRŽELIO MĖN. 26 DIENĄ.

Norint pasitarnauti Lietuvos
bylai, t.y. Lietuvos Nepriklausomybės atstatymui, reikia gerai
įsisąmoninti į pagrindinius po-
litinius faktorius, kurie nustato
didžiųjų valstybių politiką, ypač
JAV, kitaipariant -- reikia ei-
ti su istorija.

Lietuvos byla turi du aspektus
-- juridinį ir politinį.

JURIDINIŲ POŽIŪRIŲ
LIETUVOS BYLA YRA TVIRTA:

Sovietų Sąjungos agresija įvyk-
dyta prieš Lietuvą ir kitas Pabal-
tijos valstybes yra tarptautinis nu-
sikaltimas, padarytas Sov. S-gos
susitarus su Hitleriu dėl Pabal-
tijos kraštų ir kitų kaimyninių žemi-
nių pasidalinimo. Ši neteisėta
aktą griežčiausia yra pasmerku-
sios JAV Sumner Welso, Valsty-
bės Pasakytosios 1940 m. lie-
pos mėn. 23 d. pareiškimu. Šis
pareiškimas yra tartum laisvės
deklaracija, kurioje atsispindi pa-
grindiniai JAV principai. Dėka
JAV ir kitų laisvojo pasaulio vals-
tybių Lietuvos inkorporavimo ne-
pripažinimo paremtu principu ex
in iuria non oritur, Lietuva ir to-
liau išliko kaip tarptautinės teisės
subjektas. Šis nepripaži-
nimas įgalina Lietuvos atstovus
ir toliau eiti savo pareigas ir gin-
ti Lietuvos valstybės teises ir in-
teresus.

Tačiau nepripažinimas yra tik
negatyvinė šio klausimo pusė.

LIETUVOS
NEPRIKLAUSOMYBĖS
ATSTATYMAS YRA POLITINĖ
PROBLEMA

Tarptautinė konjunktūra kitėja,
šandieną, palyginus su pokario
metais, yra įvykę žymių pasikei-
timų tiek laisvame, tiek komunis-
tiniame pasaulyje. Vietoj dviejų
pagrindinių galybių, JAV ir Sovie-
tų Sąjungos, atsistatė pokario Eu-
ropa, apsiųngusi ekonomiškai,
militariškai ir politiškai. Ji at-
gauna prarastąjį svorį. Europa
pamažu eina integracijos keliu.
Vokietija tapo šios integracijos
ištikimu partneriu. Todėl Vokie-
tijos susivienijimo klausimas ne
tik Vokietijos, bet visos Europos

klausimas, JAV siekia, kad ši
integracija apimtų ir Angliją, o
vėliau, kad apsiųngusi Europa,
įeitų į tamprius politinius, eko-
nomininius ir militarinius santy-
kius kaip lygus ir pajėgus part-
neris.

SOVIETŲ SĄJUNGA TAIP PAT
KEIČIA VEIDĄ

Ji nebėra tokia monalitinė kaip
Stalino laikais. Satelitiniuose
kraštuose pasireiškia vis dides-
nis reikalavimas pagerinti gyve-
nimo sąlygas ir pripažinti šių
kraštų individualumą. Šis procesas
įvairiuose kraštuose vyksta
nevienodai. Ties jau seniai at-
sipalaidojo nuo Maskvos. Jį seka
Rumunija, Lenkija ir kiti kraš-
tai. JAV siekia, kad šis atsipai-
laidojimas intensyvėtų ir kad pa-
galiau Rytų Europos tautos būtų
grąžintos į Europos bendruomenę.

Pastaraisiais laikais išliko
ir Kinijos vaidmuo. Kinų-rusų
ginčas yra ne tik ideologinis,
bet ir geopolitinis. Ir geopoliti-
nė šio ginčo esmė yra daug
svarbesnė negu ideologinė.

Sovietų S-ga nors ir skelbiąsi
kad ji yra už taikų politinį sam-
būrį, tačiau gi neatsisako nuo sa-
vo pagrindinio siekimo, įgyven-
dinti komunistinę diktatūrą visa-
me pasaulyje.

LIETUVOS LIKIMAS, TAI RYTŲ
EUROPOS LIKIMO PROBLEMA
DALIS.

Tad stiprinkime JAV pastangas
grąžinti Rytų Europos tautas į
Europos bendruomenę, nes tik
integratoje Europa gali patikrinti
taiką ir gerbūrį, o tuo pačiu at-
nešti ir Lietuvai laisvę.

Atominio karo pavojai verčia
didžiąsias galybes susilaikyti nuo
karo veiksmų. Tačiau abi pusės
ruošiasi visokiems eventualu-
mams. Mums tenka budėti, kad
Lietuvos byla būtų suaktyvinta, o
ypač, kad ji būtų nušviesta nau-
joje sąlygoje tiek Amerikoje,
tiek Europoje. Tenka ieškoti
draugų Lietuvos bylai išskirti
Jungtinėse Tautose.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

FLORIDOS LIETUVIAI Nr.
6-7, Floridos Lietuvių ir vasa-
rotojų mėnesinis laikraštis. Ak-
tualus ir įdomus turiniu, paveiks-
lais. FL bendradarbiauja floridie-
čiai: F. J. Šeštakas, dr. D. Ja-
saitis, E. Verbelienė, J. Narū-
nė, P. Pocius, iš vasarotojų:
K. S. Karpis, K. Kodatienė, W.
J. Jurgėlas, Ed. Karnėnas ir kt.

Spaudžia Vilties spaustuvė Cle-
velande, Ohio. Redaguoja Edv.
Karnėnas, 1118 Rutherford Rd.,
Cleveland Hts., Ohio 44112. Lei-
dėjai: Anelė Zabukas ir Petras
Pocius, 3031 54 St. S., St. Pe-
tersburg, Fla. Prašantiems siun-
čiama susipažinimui.

MOSŲ SPARNAI -- Lietuvių
evangelikų reformatų žurnalas,
birželio (16) nr. Žurnale daug
medžiagos ne vien tik religinė-
mis temomis, bet telpa plati in-
formacija apie evang. - refor-
matų gyvenimą Nepr. Lietuvoje
ir išsivijoje. Gausiai iliustruota
žurnalą redaguoja kun. P. Dilys.
Administracijos adresas: Jonas
Palšis, 5718 So. Richmond St.,
Chicago, Illinois. Prenumerata
-- auka.

Muz. Juozo Bertulio paruoštos
gaidos:

AŠTUONIOS LIAUDIES DAI-
NOS, Mišriam chorui.

Pas mano tėvelį; Šiu nakčiai
(dzūkų daina), Mergyte jaunoji,
Šis kiemelis, kaip dvarelis (Klai-
pėdiečių daina), Kam šėrei žirge-
li, Augin tėvas du sūnelių (Klai-

pėdiečių daina), Už aukštųjų kal-
vėlių (Obelių apylinkės), Nuo pu-
tino, nuo avietės (užrašyta 1923
m. Joniškio apyl.) Kaina 1 dol.

LIKIMO LAIVAS, Duetas sop-
ranui ir baritonui, fortepijonui
pritarant, Kaina 1 dol.

ADOMAS, (Sukurtas Naujosios
tonacijos gamose), Baritonui so-
lo, vyrų chorui ir fortepijonui,
Kaina -- 40 centų.

PASĖJAU KANAPE (Liaudies
daina), Tenorui solo, vyrų chorui
ir fortepijonui, Kaina 40 centų.
DYVAI (Liaudies daina, Skolin-
ta iš Neimonto), Tenorui ir altui
solo, mišriam chorui ir fortepi-
jonui, Kaina 40 centų.

Išleista autoriaus, Sukrauta J.
Karvelio Prekybos Namuose,
Chicagoje.

Tinkami rūbai duoda gerą savijautą

DĖMESIO

Pas mus Jūs rasite vyrų pasaulį! -- Mes
aprengsime Jus nuo galvos iki kojų.
Puikiausias pasirinkimas geriausių gaminių
vyrų aprangai.

BOTANY „500“ kostiumai ir paltai,
MANHATTAN marškiniai,
LEE ir DISNEY skrybelės.
Krautuvėje Jūs laukiami
kasdien,
o sekmadieniais
nuo 10 iki 4 val.

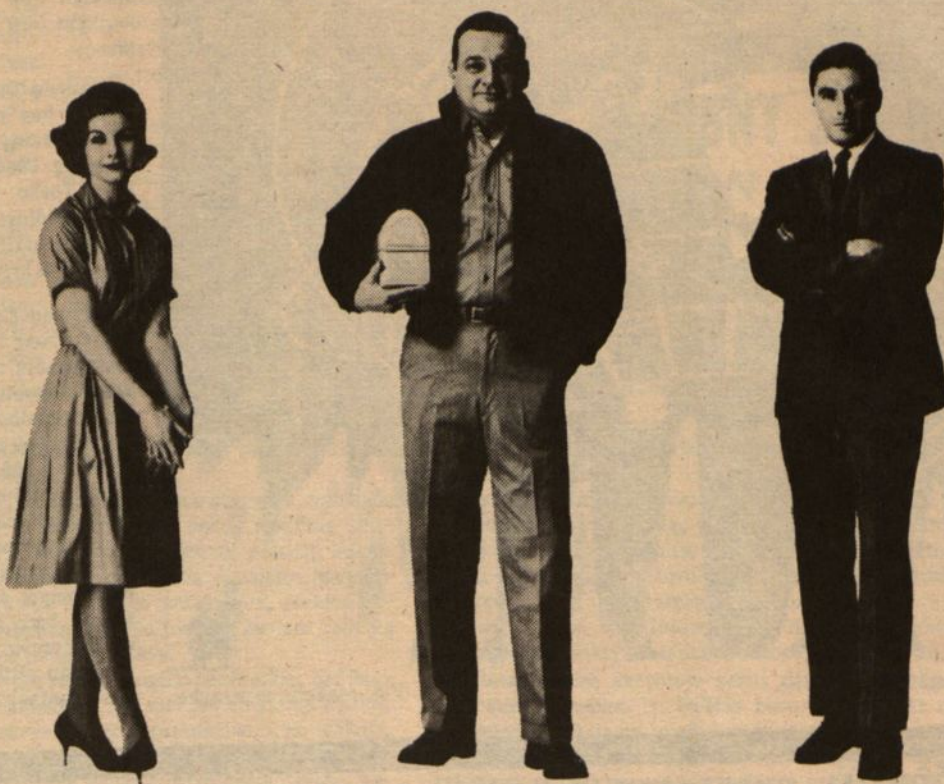
H. Seigan

VYRIŠKŲ RŪBŲ IR BATŲ KRAUTUVĖ

4630-32 S. Ashland Ave., Chicago 9, Ill. Telef. YA 7-1272
Čia gausite geras prekes pigesne kaina ir ilges-
niam išsimokėjimui be nuošimčių!
Mandagus patarnavimas lietuvių kalboje.

Tikrieji The Illuminating Company savininkai

prašome atsistoti!

TEISYBĖ PASAKIUS. Jei tektų paklausti "Kas
yra The Illuminating Company savininkai", mili-
jonai atsakytų "Aš esu!"

Milijonai? Taip, milijonai!

Illuminating Company akcininkų tarpe rasite
žmonių iš visų gyvenimo sričių... ir iš visų Uni-
jos valstijų. Specialistai, prekybininkai, namų šei-
mininkės, pensininkai, mokyklinis jaunimas. Nu-
rodykite profesiją; vėra galimybė, kad joje rasite
investavusį į Illuminating Company.

Faktas yra tas, kad ir jūs, tiesioginiai ar netie-
sioginiai, galite būti Illuminating Company savi-

ninkų tarpe. Jei turite apdraudos dokumentą, jei
priklausote pensijos planui, jei turite akcijų iš
kurio nors fondo, privalote žinoti, kad daugelis tų
institucijų yra investavę savo pinigus į Illuminat-
ing Company akcijas.

Taigi... kas yra The Illuminating Company
savininkai? Milijonai žmonių, tikinčių į amerikie-
tišką laisvą ūkį.

The ILLUMINATING Company
An Investor-owned Company Serving The Best Location in the Nation

• **ALT S-gos Clevelando** skyriaus surengto pobūvio metu (liepos 12 d.) LNFondui buvo surinkta virš 100 dolerių.

PAVERGTŲ TAUTŲ SAVAITĖS MINĖJIMAS CLEVELANDE

JAV Kongresas 1959 m. priėmė rezoliuciją, pavadančią prezidentą paskelbti Pavergtų Tautų Savaitę trečiąją liepos mėnesio savaitę, kol pavergtos tautos neatgaus nepriklausomybės.

Kiekvienais metais Pavergtų Tautų savaitę yra skelbė JAV prezidentai Eisenhoweris ir Kennedy. Šiais metais skelbia prez. Johnsonas.

Clevelande Pavergtų Tautų savaitę minėsime liepos 19 dieną, 10:30 val. Šv. Jurgio liet. parapijos bažnyčioje bus atnaujamamos šv. Mišios už pavergtą Lietuvą. Tuoj po pamaldų šv. Jurgio liet. parapijos salėje iškilmingas minėjimas. Bus patiekta rezoliucija Lietuvos išlaisvinimo reikalui.

Pavergtų Tautų savaitės minėjimo proga prisiminkime, ar dar mumyse liko dalis tų įsipareigojimų, kuriuos išsinešė išvykdam iš Lietuvos? Ar prisimename savuosius ar patalkaujam komunistams ir rūpinamės tik savimi. Tai patvirtinsime atsilankymu į Pavergtų Tautų savaitės minėjimą. L. Žvirkašis

• **Lietuviai Budžiai** liepos 19 dieną, sekmadienį, rengia buriavimo ir plaukiojimo dieną prie Naujos

narapijos Neff Rd. uosto. Norintieji galės nemokamai plaukti laivais. Palangos jachta ir kiti motoriniai laivai pavėžys svečius. Ant ežero kranto yra stalai pasisėdinimui.

Laukiame malonius clevelandiečius atsilankant. Pradžią 3 val. po pietų.

• **Amerikos Lietuvių Piliečių Klubo** tradicinė gegužinė įvykis rugpjūčio 2 d. (sekmadienį), Niaurų ūkyje.

Gegužinėje vyks šokiai, įvairūs žaidimai ir taip pat veiks turtingas bufetas. Alus visiems nemokamai.

2 ŠEIMŲ NAMAS

Netoli Euclid gatvės. Po 5 kambarius kiekvienam bute. 2 garo pečiai. Garažas. Prašo \$13,500. Padarykite pasiūlymą.

ŠIRVAITIS

Wm. T. Byrne Real Estate
MU 1-6100 -- įstaiga;
KE 1-4080 -- namai

• **Savininkas parduoda namą** — 1 šeimos, 9 kamb. garažas, gražus sklypas, rūšys per visą namą. Gerame rajone (Ida Ave.). 951 Ida Ave. Tel. 371-9796 (80-85)

REIKALINGOS VALYTOJOS

Keletai mažesnių savitinių darbų. Pastovus darbas, geras valandinis atlyginimas. Privalo turėti automobilį. Benzinas nemokamai. Kreiptis asmeniškai į ADVANCE WINDOW CLEANING CO. 1453 E. 66th St. (81-83)

Per 15-ą gyvavimo metų, Tėvynės Garsų radijas tapo neatškiriamas ir svaria Clevelando lietuviškojo gyvenimo dalimi. Jis sugebėjo išlaikyti visų pažintų lietuvių vienijančią liniją. Jo aukšto lygio savaitinės programos yra mieliai savųjų klausomos ir tinkamai lietuvių svetimiesiems reprezentuojančios. Tikslus informavimas ir skoningas meninės ir muzikinės dalies parinkimas Tėvynės Garsų radijui yra užtarnautai pilnės vienos geriausių JAV lietuvių radijo programų vardą.

Džiaugdamiesi jo atsielkimo šios sukaikties proga sveikiname Tėvynės Garsų radijo vedėją Juozą Stempužį ir visus jo talkininkus. Kviečiame ir raginame Clevelando lietuvių visuomenę visokeriopai remti šią gražią ir naudingą mūsų kultūrinio gyvenimo apraišką. Idealistų darbas ir visų parama užtikrins tolimesnį Tėvynės Garsų gyvavimą ir tobulėjimą.

TĖVYNĖS GARSŲ RADIOJO PENKIOLIKOS METŲ SUKAKČIAI PAMINĖTI GARBĖS KOMITETAS

Naturally SUPERIOR SAVINGS
SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and REMODELING LOANS
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES
Vėsiamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue EN 1-1763
936 East 185th St. KE 1-7770

Detroito lietuvininkų mokyklos mokinių choras su vadovu Pr. Zanka. J. Gažiūčio nuotrauka

Detroito paukštytės stovyklavo

Liepos 5 d. sekmadienį jauniesios skautės užbaigė vienos savaitės stovyklą, kuri paliko jaunose lietuvaiteis gerų tautinio auklėjimo bruožų. Teko pastebėti, kad įsakas "Stovykloje kalbama tik lietuviškai" visų mergaičių buvo išpildytas. Tai buvo pasigėrėtinas ir sveikintinas gestas ir kartu įrodymas, kad visdėlto mūsų jaunieji dar gali ir moka išsiversti su lietuvių kalba, kuri čia neatrodė nepažįstai ar sunki užsiėmimuose, žaidimuose ir laisvalaikyje. Visur buvo įdėta skautiško kruopštumo ir pas visas vyravo pakili ir žaisminga nuotaika.

Stovyklai duotas vardas "Gėlynas" labai tiko nuo aštuonerių iki vienuolikos metų amžiaus mergaitėms, nes jos visos atrodė kaip gražūs lietuviškas darželis, prižiūrimas paauklėtų mergaičių ir globojamas motiniškų ir šeimyniškų rankų. Ir būrelių vardai buvo mūsų mėgstamos gėlės, taigi rožės, lelijos ir tulpės. Kiekvienas būrelis iš ryto pakeldamas, o vakare nuleidamas amerikiečių ir Lietuvos vėliavas garsiai ir aiškiai pasakodavo vis pabrėždamas savo būrelio šūktį. Ir jie visi taip nuostabiškai ir grynai lietuviškai paukštytės apdovanojo lauko gėlių puokštę už pavyzdinį ir motinišką visų maitinimą. Paukštyčių tėvai parodė daug sutarimo ir supratimo, parodydami dėkin-

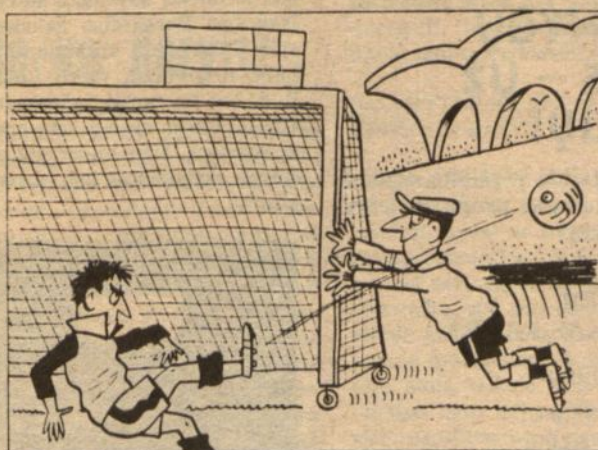
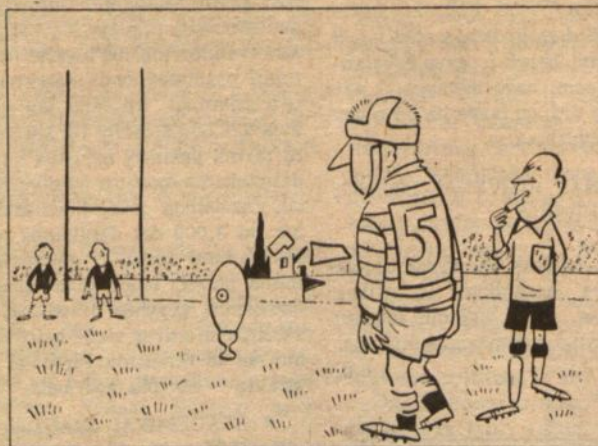
siliks ilgą atmintį: "Rožės žydi visados - dėl tėvynės Lietuvos", taip pat "Lelijos, lelijos gražios gėlės - jos primena mūsų tėviškę" ir "Tulpės žydi visados, neužmiršim Lietuvos".

Šeštadienį liepos 4 d. mergaitės pasirodė su įvairia programa tradiciniame lauže. Programos dalis buvo pakartota sekmadienį, atsisveikinant su stovykla. Iš mergaičių pasirodymo galima spręsti, kad visgi stovyklos ir viena savaitė daug joms davė, gi mergaitės viską priėmė su nuostabumu. Todėl ir tautiniai šokiai, kuriuos paruošė Aldona Rastenytė - Page, ir dainos, kurias mokė būrelio vadovės Asta Banionytė, Vida Bludžinskė ir Austė Pečiūraitė, buvo išpildytos be priekaištų. Sportui ir mankštai vadovavo Sigita Duobaitė.

Paskutinį kartą nuleidus vėliavas buvo padėkota visiems už bendradarbiavimą ir palinkėta, kad ši stovykla būtų graži įžanga į jaunesniųjų skautių gausinę kiekvienos vasaros stovyklą. Tėvų komiteto pirmininkas Leonas Kalvėnas įteikė dovaną stovyklos vadovei skaut. Jūratei Pečiūrienėi, o p. Bartkuvienėi paukštytės apdovanojo lauko gėlių puokštę už pavyzdinį ir motinišką visų maitinimą. Paukštyčių tėvai parodė daug sutarimo ir supratimo, parodydami dėkin-

Galvosūkis

Tarp šių dviejų piešinių yra septyni panašumai. Bandykit surasti.

STOP HERE SHOP THERE

Stop here for comfortable terms on your coming new car!
Then Shop at your leisure for your new car.

gumą tiems, kurie dirba su mūsų atžalynu.

Graži pradžia ir gera užbaigta vainikavo visų darbą, kurio tikslas ir buvo visas mergaites vesti, kad jos būtų geros ir Dievui ir Tėvynei. Reikia pastebėti, kad visos mergaitės sekmadienį organizuotai dalyvavo pamaldose vienoje iš seniausių Detroito apylinkėje amerikiečių katalikų bažnyčioje. Suprantama, kad panašios stovyklos palieka gražių prisiminimų visai vasarai, suartina mergaites vieną prie kitos, ir, svarbiausia, padeda išlaikyti ir brandinti lietuvišką charakterį. St. Siližys

DARIAUS-GIRĖNO KLUBO GEGUŽINĖ

Liepos mėn. 25 d. šeštadienį Dariaus-Girėno klubas ruošia savo tradicinę gegužinę, Beechnut Grow sode (Middle Belt Rd.) Važiuoti 112 keliu, pasiekus Middle Belt Rd. sukli dešinėn, netoliese kairėje bus Beechnut Grow sodas.

Šokiams gros orkestras, be to, pakaitomis su orkestru bus

grojamos plokštelėmis lietuviškos melodijos. Tuoj po pietų atidomi sodo vartai ir priimami svečiai.

Rengėjai pasirūpino, kad svečiai nenuobodžiautų, kad nebūtų alkani ir ištroškę. Tam pakviestos geriausios šeimnininkės valgiams gaminti. Yra paskirta stambi suma pinigų laimės šuliniui iškasti, kur bus sukrautos brangiausios dovanos ir kiekvienas svetys galės išbandyti savo laimę.

Komiškas sportas: Jaunimo lenktynės maišuose; klauskimo nešimas šaukšte; vaikams saldžiųjų arbatų valgymo lenktynės; vyrams -- virvės tempimas; moterims batukų spindimas į tolį. Laimėjusiems bus skirtos dovanos.

Jaunimuiėjimas veltui. Mažamečiams vaikams prie įvažiavimo vartų bus išduodami veltui bilietėliai vaivandeniu ir keptų bulvių drožlėms gauti.

Paremkite mūsų gegužinę savo atsilankymu. Jeigu būtų blogas oras -- pasilinksminimą tęsime Lietuvių namuose.

Rengėjai

LIETUVIŠKA KNYGA YRA GERIAUSIA DOVANA

Dirvos administracija mieliai patarnauja tiems mūsų tautiečiams, kuriems knygą neparanku įsigyti dėl gyvenamos vietos ar kitų aplinkybių, tačiau, kurie myli lietuvišką žodį, kūrybą, ir kurie mieliai norėtų ne tik papuošti lietuviškomis knygomis savo knygų lentynas, bet ir tąja ar kita knyga norėtų susipažinti ar ją panaudoti kaip dovaną.

Čia patiekiame dalį knygų sąrašo. Stengsimės jį papildyti. Prašome jį išsikirpti ir pasaugoti ateičiai, nes ne visą laiką galėsime jį įtalpinti Dirvoje.

Pasirinkę knygą, atsiųskite čekį atitinkamai sumai ir už poros dienų knyga ateis pas jus paštu.

AUKOS TAURĖ, Poezija, St. Santvaras	\$ 2,50
KONRADAS VALENRODAS, A. Mickevičius	1,50
AUKŠTŲJŲ ŠIMONIŲ LIKIMAS, Šimoniųaitė	3,50
ATLAIDŲ PAVĖSŲ, P. Abelkis	3,50
ALEKSANDRYNAS I ir II, V. Biržiška	po 7,50
BLAŠKOMOS LIEPSNOS, F. Neveravičius	2,00
DERLIAUS VANIKAS, Poezija, Juozas Mikuckis	4,00
minkštais viršeliais	3,00
MŪSŲ METAI, ČALM Metraštis	2,00
CROSSES, V. Ramonas	4,00
ARTE LITUANO, E. Gostautas	4,00
DUKTE, Alė Rūta	2,40
GYVULIŲ ŪKIS, George Orwell	1,00
ELDORADO, J. Švaistas	1,80
SENASIS VILNIUS, A. Šapoka	5,00
GENERACIJA IR AUGINTINIAI Poezija, A. Mackus	3,00
ANGLŲ - LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNAS	6,00
LIETUVIŠKAI - ANGLIŠKAS ŽODYNAS	7,00
VYTAUTAS THE GREAT, B. Končius	4,00
9 DRAMOS VEIKALAI, V. Alantas	5,00
VIDUDIENIO SODAI, Poezija, Brazdžionis	4,00
TAMSAUSIA PRIEŠ AUŠRĄ, Br. Raila	5,00
IŠ PASKENDUSIO PASAULIO, Br. Raila	5,00
BLEZDINGĖS PRIE TORRENDO	2,00
HOUSE UPON THE SAND, J. Gliuda	3,95
ŠEŠTASIS MEDIS, J. Kruminas	3,00
LIETUVIŲ KALBOS SINTAKSĖ L. Dambriūnas	2,50
NAMAI ANT SMĖLIO, J. Gliuda	2,00
VISGAILIS, J. Vėgelis	3,00
LIETUVIŠKASIS LIBERALIZMAS	3,50
LIETUVIŲ KOVA SU NACIAIS, Br. Kvickys	1,00
LITHUANIAN UNDER THE SICKLE AND HAMMER, J. Petrutis	1,50
MOTINA IR MOKYTOJA, Šv. Tėv. Jonas XXIII, Enciklika	1,50
TERESĖ NEUMANNAITĖ, J. Burkus	3,00
LIETUVIAI ARGENTINOJE	2,00
LITHUANIAN ART IN EXILE	4,00
LITHUANIAN FOLK TALES	4,50
LIETUVIŠKOJI IŠEIVIJA, M. Krupavičius	2,00
KALVOS IR LANKOS, A. Baranauskas	2,00
DAILININKAS RAUBA, V. Ramonas	3,50
SAULĖS GRIZIMAS, A. Baronas	2,50
TERORO IR VERGIJOS IMPERIJA, K. Bielinis	2,50
VYNUOGĖS IR KAKTUSAI, J. Švabaitė	2,00
ŽALIOJOJ LANKELĖJ, K. Ostrauskas	3,00
MODERNI MERGAIČĖ, St. Yla	2,50
PETRAS ŠIRVOKAS, J. Švaistas	2,75
VARPAI SKAMBA, St. Budavas	2,50
MOTULĖ PAVILIOJO, Lazdynų Pelėda	0,60
ŽMONĖS ANT VIEŠKELIO, L. Dovydenas	1,00
VINCAS KRĖVĖ MICKEVIČIUS	2,00
ŠILKAI IR VILKAI, Runcė Dandiedrinis	1,00
MEMOIRS OF A LITHUANIAN BRIDGE, Kudirka	2,00
NUO IMSRĖS IKI ORINOKO, A. Sabaliauskas	2,00
ŠVENTADIENIS UŽ MIESTO, M. Katiliškis	5,00
LAISVĖS KOVŲ DAINOS	5,00
ŽMOGAUS GENEZĖ (Dr. V. Kudirka) V. Kavolis	1,00
ANGELAI IR NUODEMĖS, R. Spalis	2,00
minkštais viršeliais	1,50
DOLERIS IŠ PITTSBURGO, St. Zbarskas	0,80
PURIENOS PO VANDENIU, Pulgis Andriušis	2,00
minkštais viršeliais	1,50
TĖVŲ ŠALIS, S. Jonynienė	3,50
JAUNOJI LIETUVA, Maironis	2,00
ŠV. JONAS BOSKO, kun. J. Lemoine	5,00
VLADAS NAGIS - NAGEVIČIUS	6,00
PAJŪRIAS, PAMARIAIS, A. Neverdauskas	5,00
PANEVŽYS, J. Masilionis	6,50
KRĖVĖS RAŠTAI II	5,50
LOŽIAI, J. Ignatonis	3,00
LITHUANIAN QUARTET	4,95
MINDAUGO NUŽUDYMAS J. Krilikauskas	3,00

DIRVA, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio, 44103,

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Dail. Telesforui Valiui 50 metų

Dail. Telesforas Valius, gyvenęs Toronte, Kanadoje, šiomis dienomis atšventė 50 metų amžiaus sukaktį. Gimęs 1914 m. liepos 10 d. Rygoje, 1937 m. baigė Kauno meno mokyklą ir specializavosi grafikoje. 1942-44 m. jis buvo paskirtas Vilniaus Dailės Akademijos grafikos katedros vedėju, o pasitraukęs į tremtį, Freiburge įsteigė tame institute vadovavo grafikos studijoms. Nuo 1960 m. Toronto Centrinėje Technikos Mokykloje meno skyriuje dėsto metalo gravitūrą.

Sukaktuvėninkas yra daug iliustravęs knygų ir su savo kūriniams dalyvavęs parodose: Lietuvoje, Austrijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Belgijoje, Olandijoje, N. Zelandijoje, Argentinoje, Japonijoje, Kanadoje ir JAV. Jo kūrėba daugiausiai reiškiasi grafikoje, medžio ir lino režinyje, metalo gravitūroje, spalvotoje tipografijoje ir litografijoje.

• Brenius Tiškus, Dirvos bendradarbis ir tautinės srovės veikėjas iš E. St. Louis, su ponija vykdamas ilgesnėm atostogom, apsilankė Clevelande ir čia susipažino su Vilties spaustuves ir Dirvos vykdomais darbais.

P. Tiškai įsigijo eile knygų ir gaidų E. St. Louis lietuvių chorui ir kartu padidino savo įnašą Vilties draugijai.

• Albinas ir Ieva Trečio-kai, po sėkmingai pavykusio SLA Seimo Vilkes-Barre, Pa., nuvyko į Atlantic City, kur dalyvavo naujojo SLA vasarnamio atidarymo iškilmėse. Iš ten A. Trečio-kas rašo, kad vasarnamis tikrai esąs puikus ir labai patogus vasarojimui.

Vasarnamio atidarymo iškilmėse dalyvavo arti 50 žmonių.

• ALT S-GOS WISCONSINO SKYRIUS per savo pirmininką P. Petrušaitį, prisistatė 15 dol. Vilties d-jaį savo įnašui padidinti. Savo įnašą Vilties d-jaį kelia, kas mėnesį įnešdami nedidelę sumą, Vilties d-jos nariai adv. Julius Smetona ir Birutė Smetonienė. Tai pavyzdingas 2 Vilties d-jos narių "klubas", turįs savo idėją, kol kas dar reikalingą platesnio apipavidalinimo. Brestas sumanytas tą "klubą" praplėsti didesniu narių skaičium.

BOSTON

• Cosmos Parcels Express Co., J. Vaitaičio įstaigoje, 327 W. Broadway, atsilankę galėsite ne tik užsakyti siuntinius, bet ir įsigyti ar užsiprenumeruoti Dirvą ir prez. Antano Smetonos monografiją.

SENATORIAUS GOLDWATERIO POZICIJA

PARAMOS KOMUNISTINIAMS KRASTAMS REIKALU:

"sumažinant ūkinę įtampą satelitiniuose kraštuose ir Sovietų Sąjungoje, mūsų parama tuo būdu yra suteikusi naują jėgą komunistiniam blokui vietoj kad padidinus jų ūkinę įtampą ar silpnumus. Tokios rūšies parama yra parašas komunizmui".

Sužinosite daugiau apie senatorių Goldwaterį ir jo pažiūras mūsų ateičiai rūpimais klausimais įsigijus medžiagos iš

GOLDWATER FOR PRESIDENT HEADQUARTERS
1290 EUCLID AVE.,
CLEVELAND, OHIO.
TEL. TO 1-1964

J. F. BAUER, Nationalities Chairman

laus du: 1 sav. 35 dol., 2 sav. 60 dol.

Tomis sąlygomis priimsim ribotai berniukų ir mergaičių, norinčių stovyklauti su jūrų skautais-tėmis.

Registruotis įmokant 5 dol. nuo asmens iki liepos 25 d. ir dėl smulkesnių informacijų, pas tautininką P. Jančauską, 48 Stockton St., Dorchester, Mass. Tel. 298-4078. arba pas stovyklos vedėją M. Manomaitį, 305 Bolton St., So. Boston, Mass. Tel. 268-7371.

Br. Kovas

RAMOVENŲ IŠSKYLA

Birželio mėn. 21 d. Bostono ramovėnai turėjo savo vasaros tradicinę išskylą į gamtą.

Į Wolpole Mass. amerikonių sporto klubo rajoną suvažiavo apie 100 svečių ir ramovenų. Išskylauti buvo pakviesti Brocktono Martyno Jankaus šaulių kuopos šauliai ir Dariaus - Gėrėno posto legiono atsargos kariai, kurių daugumą sudaro lietuviai ir vadovauja lietuvių kilmės jaunas ir energingas vyras Edvardas Strazdas.

Buvo surengtos šaudymo varžybos.

Pažymėtina, kad pirmą vietą laimėjo jaunas Brocktono šaulys Algis Stašaitis. Antrą -- Vladas Jakimavičius ir trečią -- Edvardas Strazdas.

Iš ramovenų geriausiai sušaudė savanoris - kūrėjas Pranas Martinkus. Įteikus laimėtojams dovanas, buvo bendri užkandžiai, sveikinimai ir kalbos.

• STATYBOS INŽ. M. MICKUNAS, begilindamas studijas šį pavasarį baigė ir gavo bakalaurio laipsnį. Savo namuose ir artimųjų draugų tarpe jis buvo gražiai pagerbtas.

LAKŪNAS RIMVYDAS UTENIS, INŽINIERIUS

Civ. lakūnas Rimvydas Utenis išlaikęs egzaminus ir atlikęs praktiką gavo didžiųjų lėktuvų skraidymo inžinieriaus diplomą. b.u.

• AKADEMIKAI SKAUTAI IR SKAUTĖS, apie 30 asmenų, liepos 12 dienos savaitgalį stovyklavo San Bernardino kalnuose, apie 7,000 pėdų aukštyje, prie Lake Arrowhead, Calif. Liepos 11 d. ten jie turėjo pašnekesius apie Lietuvos skautų šefą prez. A. Smetoną. Šiam minėjimui vadovavo skautininkas inž. M. Naujokaitis.

PUIKUS 3 KNYGŲ KOMPLEKTAS — UŽ 10 DOLERIŲ!

Vykstant atostogų ar norint įteikti vertingą dovaną, pasinaudokite šia laikina, bet naudinga, proga ir įsigykite trijų vertingų knygų komplektą:

LAISVĖS KOVŲ DAINOS.
R. SPALIO ALMA MATER.
V. RAMONO DAILININKAS RAUBA.

Paskirai perkant, šios knygos kainuoja:

Laisvės Kovų Dainos — \$5.00,
R. Spalio Alma Mater — \$5.00,
V. Ramono Dailininkas Rauba — \$3.50.

Skubą įsigyti šį knygų komplektą, nedelsiant siunčia Dirvai žemiau dedamą atkarpą su 10 dol. čekiu ar pašto perlaida, nes minėtų knygų kiekis labai ribotas.

Prašau prisiųsti Dirvos knygų komplektą (Laisvės Kovų Dainas, Alma Mater ir Dailininkas Rauba) šiuo adresu:

Priedų: \$10.00.

LOS ANGELES

• LIETUVOS PREZIDENTO ANTANO SMETONOS mirties minėjime dalyvavo daug Kalifornijos lietuvių. Minėjimas buvo liepos 12 d. šv. Kazimiero parapijos salėje. Programoje kalbėjo: garbės konsulas dr. J. Bielskis, inž. E. Bartkus (iš Chicagos) ir inž. M. Naujokaitis. Invokaciją skaitė klebonas kun. J. Kužingis. Minėjo dalyje dainavo solistė Birutė Dabšienė, akompanavo Br. Budrionas. Ištraukas iš A. Smetonos raštų skaitė Bronys Raila. Programai vadovavo Tautinės S-gos pirm. A. Mažeika ir ALT skyr. sekretorė Žibutė Brinkienė.

• ALENA DEVENIENĖ liepos 11 d. išrinkta Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 75 kuopos pirmininke. Iki šiol buvęs pirmininkas A. Boreišis, dėl laiko stokos, iš pareigų atsisakė. Kuopos susirinkimas paskyrė 10 dolerių Los Angeles tautinių šokių šokėjų kelioms į New Yorką, į Lietuvių dieną pasaulinėje mugėje. Parodos lietuvių skyriaus komitetui paskirta iš kuopos iždo 25 dolerių auka.

• SLA 75 KUOPA rengia gegužinę rugpičio 2 d. Arroyo Seco parke, Los Angeles mieste, prie Pasadena Freeway ir 60 gatvės. Visuomenė kviečiama dalyvauti.

• BRONIUS GEDIMINAS su žmona Jozefina liepos mėnesį atostogauja. Bruno Gediminas vadovauja lietuvių radijo valandai. Programas paruošti jau kuris laikas padeda ir per radiją pranešinėja Vytautas Plūkas.

• LIETUVIŲ KREDITOKOOPERATYVAS, veikiantis Tautiniuose namuose, pradėjo šią vasarą savo veiklos trečius metus. Pirmieji pradiniai dveji metai buvo gan sėkmingi. Apyvarta jau viršija 120,000 dolerių. Už šių metų pirmą pusmetį nariams - indėlininkams mokama 5% dividendų. Duodamos asmeninės paskolos iki 3,000 dol. Skolinama nekilnojamoji turtui ir automobiliams pirkti. Indėlininkai gauna nemokamą gyvybės draudimą, o skolininkui mirus skola neškomama nei iš mirusiojo turto nei iš žirantų -- sumoka apdrauda.

• ALOYZAS BARONAS — Saulės grįžimas, novelės — 1.50 dol.
• JUOZAS MIKUCKIS — Derliaus Vainikas — eilėraščiai — 3 dol.

Visa eilė kitų anksčiau pasirodžiusių knygų, albumų, poezijos rinkinių.

Dr. Vytautas Vygantas, pasaulinės Pax Romana organizacijos pirmininkas. G. Penko nuotrauka

Pax Romana renkasi Washingtonę

Didžiausios tarptautinės katalikų studentų ir intelektualų organizacijos pasaulyje suvažiavimas įvyksta liepos mėn. 20 - 30 dienomis Georgetowno universitete Washingtonė. Lietuvius šioje organizacijoje atstovauja Studentų Ateitininkų Sąjunga, kuriai šiuo metu pirmininkauja Jonas Boguta, Illinois universiteto doktorato kandidatas.

Populiariai ši tarptautinė organizacija žinoma Pax Romana vardu. Visa eilė paskaitų ir seminarijų yra numatyta suvažiavimui, kurio tema yra "Krikščionybė pereinamajam amžiuje". Kalbėtojų tarpe matomi Tom Mboya, Kenijos, Afrikoje, teisingumo ministras, kun. Theodore M. Hesburgh, C.S.C., Notre Dame Universiteto prezidentas ir vienas iškiliausių Amerikoje katalikų mokslo žmonių, Rafael Caldera iš Venezuelos, šiuo metu einąs Krikščionių Socialistų Partijos prezidento pareigas, Tarptautinės Krikščionių Prekybos Unijų Federacijos generalinis sekretorius August Vanistendael, kuris buvo vienas iš dešimties pasauliečių stebėtojų Antrajame Vatikano Ekuminiame Susirinkime ir Utrechto kardinolas Bernard Alfrink, Vatikano Krikščionių Vienybės sekretoriato narys.

Visos paskaitos, į kurias kviečiama visuomenė vyks Georgetowno Universitete, Hall of All Nations salėje 8:00 val., pradedant liepos mėn. 20 dienos vakaru. Norime atkreipti ir Baltimorės - Washingtono lietuvių dėmesį, kad šios paskaitos bus puiki proga susipažinti su moderniu katalikiškojo jaunimo pasauliu ir jo galvoseną. Kviečiame visus galinčius ir besidominčius paskaitose dalyvauti.

Šeštadienį, liepos mėn. 25 d. 8:30 val. vakare toje pačioje salėje bus egzilių federacijų vakaras, kur lietuvių atstovaus Baltimorės tautinių šokių šokėjai, vadovaujami Balio Brazausko. Tikras dalykas, kad įvairiaspalvė viso pasaulio kraštus atstovaujanti minioje lietuvių tautiniai kostiumai ir judrus šokis susilauks nepaprasto pasisekimo. Laukiama gausaus vietinės lietuvių visuomenės dalyvavimo.

Nedaug kam žinoma, kad šiai du milijonus narių ir virš šimto atskirų organizacijų apimančiai federacijai, turinčiai skyrius 72 pasaulio kraštuose, visuose penkiose kontinentuose, paskutinius keturis metus (dvi kadencijas) vadovauja lietuvis dr. Vytautas Vygantas. Jo vadovavimo metu Lietuvos vardas buvo gyvas net ir tolimiausiose juodosios Afrikos kampučiuose, kur tik reikėsi Pax Romana veikla.

Šis Pax Romana suvažiavimas Washingtonė yra puiki proga lietuviams gausiai ir gyvai pasirodyti tarptautiniame forumo, kuriame Lietuva vieta jau rezervuota. Kiekvieno lietuvių jaunuolio pareiga būtų, kiek sąlygos leidžia, šiame suvažiavime dalyvauti.

ASTa

DIRVOJE GALITE ĮSIGYTI AR UŽSISAKYTI ŠIAS NAUJAI PASIRODŽIUSIAS KNYGAS:

Vytautas Alantas — 9 dramų veikalai 5 dol.

Pulgis Andriusis — Puorienos po vandeniu — 1.50 dol., kietais virš. — 2 dol.

A. Šapoka — Senasis Vilnius — 5 dol.

J. Kralikauskas — Mindaugo nužudymas — 3 dol.

K. Bradūnas — Sidabrinės kamanos — 2 dol.

J. Ignatonis — Lūžiai — 3 dol.

A. Tyruolis — Metų vinigiai — 3 dol.

R. Spalis — Angelai ir Nuodėmės. Kietais virš. — 2 dol. Minkštais — 1.50 dol.

Aloyzas Baronas — Saulės grįžimas, novelės — 1.50 dol.

Juozas Mikuckis — Derliaus Vainikas — eilėraščiai — 3 dol.

Visa eilė kitų anksčiau pasirodžiusių knygų, albumų, poezijos rinkinių.

ATEITININKŲ STOVYKLA

Studentų ateitininkų vasaros stovykla šiais metais įvyks rugpičio 26 d. -- rugsėjo 8 d.d. Dainavoje. Stovyklos mokestis: \$45 ir \$5 registracijai, \$55 neužsiregistravusiems (registracijai paskutinė diena, rugpičio 15 d.), o vienai savaitei \$30. Papildomas mokestis, jeigu du ar daugiau iš vienos šeimos važiuoja. Dėl informacijų kreiptis ir registracijos mokestį siųsti šiuo adresu: Jonas Šalčius, 5633 So. Maplewood, Chicago, Ill. 60629.

Stovyklos vadovybę sudarys E. Užgiris -- komendantas, Altis Norvilas -- prog. vad., Austė Paliokaitė -- merg. vad., Ir Jonas Boguta -- vadovas.

Hamiltono mokyklinio jaunimo choras, vadovaujamas V. Verikailio, gražiai pasirodė jaunimo sąs-krydyje Woodbridge miestelyje, netoli Toronto.

S. Dapkaus nuotrauka